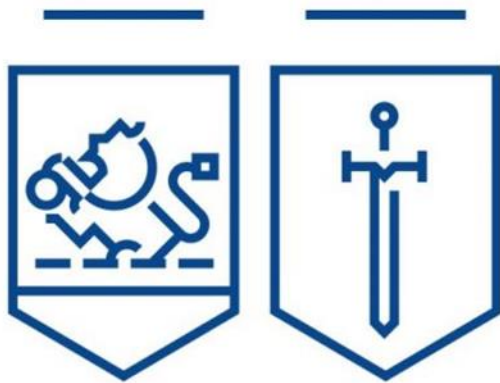

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

MIASTO
ZDUŃSKA WOLA

Miasto Zduńska Wola
2023

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
DANE DEMOGRAFICZNE.....	5
METRYKA GMINY.....	7
DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	7
PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY	9
PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY	9
SZKOLENIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	9
DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	10
RYNEK ALKOHOLOWY.....	10
SZKOLENIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	11
ŚWIETLICE	11
ZASOBY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	12
WAŻNIEJSZE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA MŁODZIEŻY.....	12
INNE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY	12
PRZESTĘPCZOŚĆ	14
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	17
GRUPA BADANA.....	17
CEL BADANIA.....	18
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW	19
PRZEMOC W RODZINIE	21
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE.....	25
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA	29
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE.....	30
UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH.....	31
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE – ZABURZENIA ODŻYWIANIA	34
POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW ZDUŃSKIEJ WOLI.....	36
ANALIZA PORÓWNAWCZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW ZDUŃSKIEJ WOLI W 2020 ROKU ORAZ 2023 ROKU	38
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	40

GRUPA BADANA.....	40
CEL BADANIA.....	40
WYNIKI BADAŃ.....	41
ANALIZA PORÓWNAWCZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH MIASTA ZDUŃSKA WOLA W 2020 ROKU ORAZ 2023 ROKU.....	48
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY.....	49
METODOLOGIA.....	49
CEL BADANIA.....	49
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	51
WYNIKI.....	51
RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI.....	51
PRZEMOC W SZKOLE.....	54
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL.....	56
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY.....	62
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE.....	64
SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ.....	67
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD.....	69
CYBERPRZEMOC.....	74
CZAS WOLNY.....	76
ANALIZA PORÓWNAWCZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW SZKÓŁ MIASTA ZDUŃSKA WOLA W 2020 ROKU DO BADAŃ Z 2023 ROKU.....	78
ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI SZKÓŁ W ZDUŃSKIEJ WOLI.....	80
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	80
WYNIKI BADAŃ.....	80
PODSUMOWANIE.....	86

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszej połowie 2023 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Zduńskiej Woli wśród grup reprezentujących lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) dzieci i młodzież szkół podstawowych,
- c) nauczyciele szkół podstawowych,
- d) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

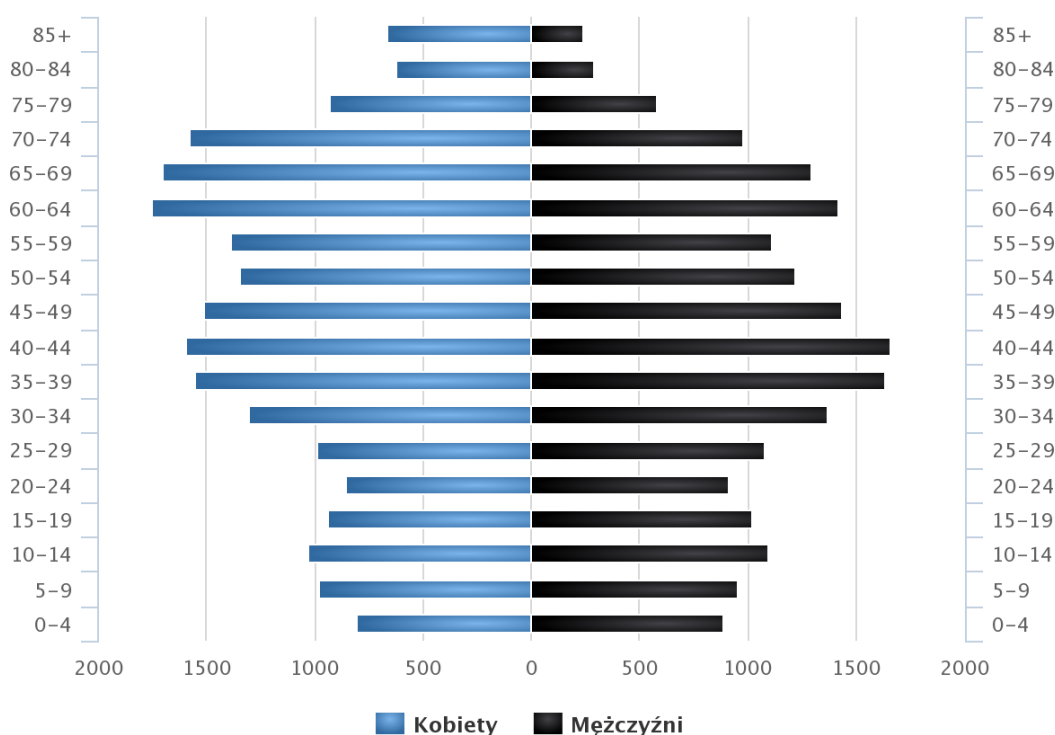
DANE DEMOGRAFICZNE¹

Zduńska Wola to miasto leżące w centralnej Polsce z liczbą mieszkańców wynoszącą 38 848, z czego 52,8% stanowią kobiety, a 47,2% mężczyźni. Należy do województwa łódzkiego, powiatu zduńskowolskiego. Jest siedzibą gminy miejskiej Zduńska Wola.

W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 13,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,7 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców Zduńskiej Woli, 2021

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

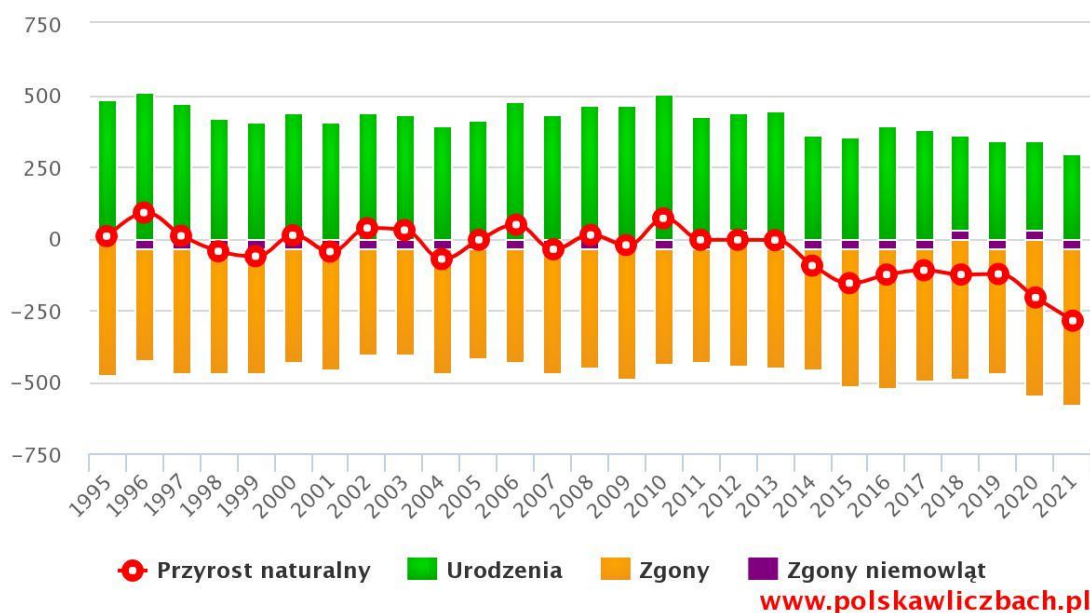
Mieszkańcy Zduńskiej Woli zawarli w 2021 roku 137 małżeństw, co odpowiada 3,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla

¹ Dane za www.polskawliczbach.pl (dostęp 12.06.2023 r.)

województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju. 28,1% mieszkańców Zduńskiej Woli jest stanu wolnego, 53,5% żyje w małżeństwie, 8,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,7% to wdowy/wdowcy.

Przyrost naturalny w latach 1995–2021 w Zduńskiej Woli

(Źródło: GUS)

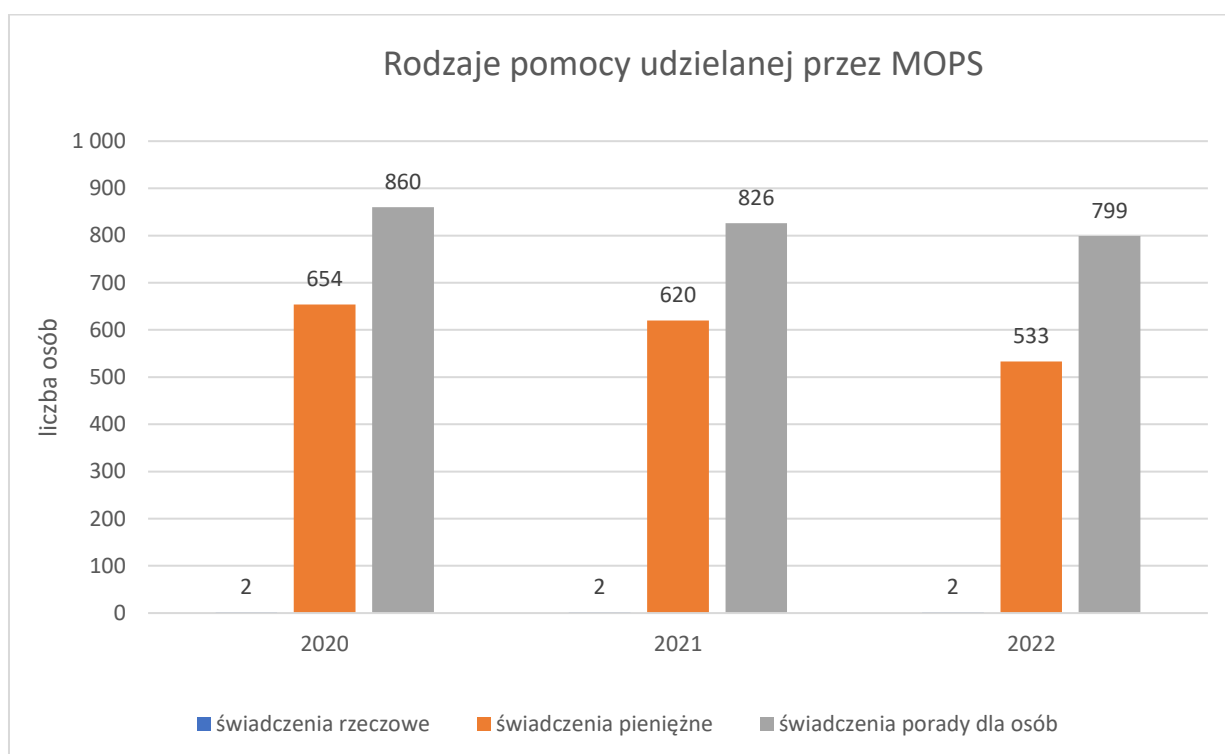

Zduńska Wola ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -288. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,25 na 1000 mieszkańców Zduńskiej Woli. W 2021 roku urodziło się 294 dzieci, w tym 44,2% dziewczynek i 55,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 312 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,55 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

METRYKA GMINY

DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

<i>Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba rodzin ogółem	941	903	846
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	178	161	135

Powody przyznawania pomocy społecznej			
(liczba osób)			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Ogółem	16	15	17
Niepełnosprawność	301	227	242
Bezrobocie	365	340	314
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	464	427	399
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	198	192	179
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	372	347	297
Alkoholizm	165	151	127
Inne (wielodzietność)	8	20	9
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową			
(liczba osób)			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Pracuje	62	60	51
Pracuje dorywczo	-	-	-
Nie pracuje	360	334	289
Studiuje	-	-	-
Na rencie i/lub na emeryturze	92	44	25
Na zasiłku dla bezrobotnych	47	34	7
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	313	300	282
Inne	-	-	-

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

W związku z procedurą Niebieskiej Karty założono:			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Ogółem NK	39	48	45
Ośrodek Pomocy Społecznej	4	13	11
Placówki Służby Zdrowia	0	0	0
Policja	34	32	31
Oświata	1	3	3

PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	143	221	232
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	31	59	33

SZKOLENIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy MOPS	
2020 r.	23
2021 r.	38
2022 r.	43

DZIAŁALNOŚĆ
MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

MKRPA			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Posiedzenie KRPA - ogółem	24	33	36
Ogólne posiedzenia komisji	16	21	24
Posiedzenia zespołu ds. orzekania i motywowania do leczenia	8	12	12
Przeprowadzone rozmowy	47	54	52
Kontrole punktów sprzedaży alkoholu	23	28	44
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	17	56	51
Działalność podkomisji interwencyjno-motywuującej			
Wniosków o leczenie odwykowe	46	57	56
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	26	36	30
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	15	24	28

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych dla poszczególnych ich rodzajów na dzień 31.12.2022 r.:

do spożycia poza miejscem sprzedaży - (wg zawartości alkoholu)	
do 4,5%	43
od 4,5% do 18%	39
powyżej 18%	40
do spożycia w miejscu sprzedaży - (wg zawartości alkoholu)	
do 4,5%	11
od 4,5% do 18%	8

powyżej 18%	8
-------------	---

SZKOLENIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy MKRPA	
2019	5
2020	5
2021	3

ŚWIETLICE

Liczebność	
Placówki	2
Dzieci (w tygodniu)	55-60
Dzieci z rodzin alkoholowych	55-60
Wychowawców	6

WAŻNIEJSZE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA MŁODZIEŻY

2020:

1. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zajęcia profilaktyczne z elementami socjoterapii, warsztaty kulinarne, programy profilaktyczne:
  - a. liczba uczniów: **2018**
  - b. liczba nauczycieli: -
  - c. liczba rodziców: **148**

2021:

1. Programy profilaktyczne, pływanie z WOPR-em, Śniadanie Mistrzyń:
  - a. liczba uczniów: **2961**
  - b. liczba nauczycieli: **79**
  - c. liczba rodziców: **380**

2022:

1. Spektakle profilaktyczne dla przedszkolaków, warsztaty kulinarne, warsztaty profilaktyczne:
  - a. liczba uczniów: **2593**
  - b. liczba nauczycieli: **152**
  - c. liczba rodziców: **28**

INNE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY

2020:

- Półkolonie i zimowiska z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 81**)

2021:

- Półkolonie i zimowiska z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 60**)
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 215**)

2022:

- Półkolonie i zimowiska z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 360**)
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 1098**).

PRZESTĘPCZOŚĆ

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	124	131	98
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	19	19	22
Zakłócanie porządku publicznego	413	298	278
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	5	5	1
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	1	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	17	0	40

Przestępstwa na terenie Zduńskiej Woli			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Kradzież z włamaniem	8	7	5
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	3	2	6
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	6	4	3
Kradzież	4	5	4

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych			
2020 r.	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
Znęcanie się na rodziną	29	9	34
Groźby karalne	21	20	22
Uchylenie się od płacenia alimentów	89	52	79
2021 r.	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
Znęcanie się nad rodziną	31	8	24
Groźby karalne	18	12	21
Uchylenie się od płacenia alimentów	66	56	70
2022 r.	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
Znęcanie się na rodziną	32	16	32
Groźby karalne	16	7	17
Uchylenie się od płacenia alimentów	91	40	60

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba interwencji	7325	7763	5573
Dotyczące przemocy w rodzinie	690	633	549
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	41	43	41
○ Kobiety	34	32	34
○ Mężczyźni	2	2	2

○ Dzieci (do 18 r.ż.)	5	9	5
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	35	30	35
○ Kobiety	0	2	0
○ Mężczyźni	35	28	35
○ Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	29	25	29
○ Kobiety	0	0	0
○ Mężczyźni	29	25	29

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

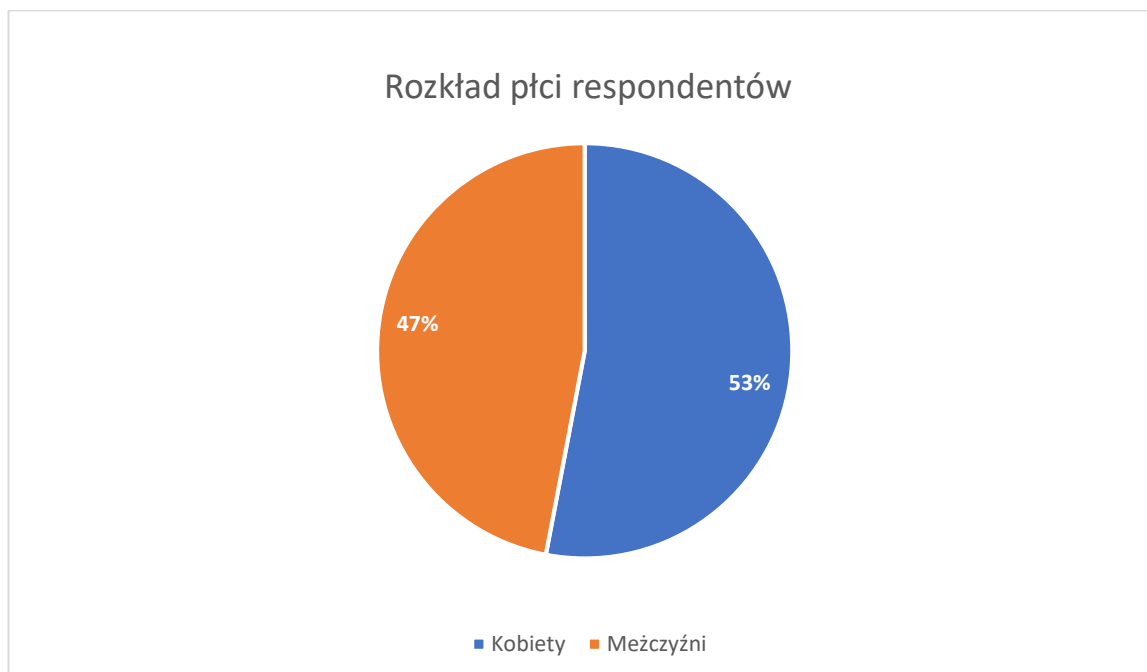

GRUPA BADANA

Badania obejmowały mieszkańców Zduńskiej Woli, którzy ukończyli osiemnasty rok życia, metoda zastosowana w badaniu to **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 300 osób, a średnia wieku respondentów wyniosła 42 lata.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy w rodzinie;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi: uzależnieniem od hazardu oraz mediów.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pierwszej części badania poprosiliśmy mieszkańców Zduńskiej Woli o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako istotny². Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Zduńskiej Woli.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	55%	38%	5%	2%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	39%	36%	16%	9%
Uzależnienie od alkoholu	38%	34%	16%	12%
Bezrobocie	26%	30%	32%	12%
Bieda, ubóstwo	32%	32%	26%	10%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się)	29%	24%	27%	20%
Przestępczość	35%	29%	20%	16%
Cyberprzemoc	39%	27%	22%	12%
Przemoc domowa	40%	24%	19%	17%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	43%	22%	15%	20%
Uzależnienie od papierosów	33%	39%	14%	14%

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że w opinii pełnoletnich mieszkańców Zduńskiej Woli najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są:

² Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

zanieczyszczenie powietrza - smog (93%), uzależnienia behawioralne (75%), uzależnienie od alkoholu (72%) oraz uzależnienie od papierosów.

Poprosiliśmy również mieszkańców Zduńskiej Woli o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	32%	45%	16%	4%	3%
Narkomania	5%	29%	34%	18%	14%
Nikotynizm	52%	33%	10%	4%	1%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	10%	35%	30%	16%	9%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	11%	36%	29%	18%	6%
Siecioholizm (uzależnienie od Internetu)	45%	36%	9%	5%	5%
Uzależnienie od hazardu	3%	20%	35%	22%	20%
Zaburzenia odżywiania	5%	22%	29%	28%	16%

Ankietowani mieszkańcy Zduńskiej Woli uznali, że z zaproponowanych im zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi ³ w ich środowisku są: **nikotynizm (85%), siecioletizm (81%) oraz alkoholizm (77%).**

---

³ Suma odpowiedzi: bardzo powszechne i dość powszechne.

Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstej (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła.

Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowali zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecce (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, tramwaju, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)⁴.

Przemoc w rodzinie zachodzi wówczas, gdy mąż, żona lub inny członek rodziny wyrządza krzywdę fizyczną lub psychiczną najbliższemu, z którymi mieszka pod jednym dachem. Sprawca przemocy domowej, wykorzystując swoją przewagę nad ofiarą, próbuje ją zdominować, zastraszyć, poniżyć i wymusić na niej określone zachowania. Jeśli osoba doświadczająca przemocy domowej w porę nie zareaguje i nie uwolni się od tyranii partnera, z czasem będzie jej coraz trudniej przerwać błędny krąg przemocy. Miesiące, a czasem nawet całe lata upokorzeń zmieniają u ofiary postrzeganie samej siebie – zaczyna ona stopniowo przejmować taki obraz własnej osoby, jaki wmawia jej oprawca. Wówczas jedynym wyjściem jest zwrócenie się do instytucji, które dysponują środkami prawnymi pomagającymi karać sprawców przemocy.

O przemocy domowej można mówić wówczas, gdy spełnia następujące cechy:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i zamierzone;
- jest rodzajem relacji, w której jedna ze stron podporządkowana jest drugiej – sprawca wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub społeczną, aby zdominować ofiarę;
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary;

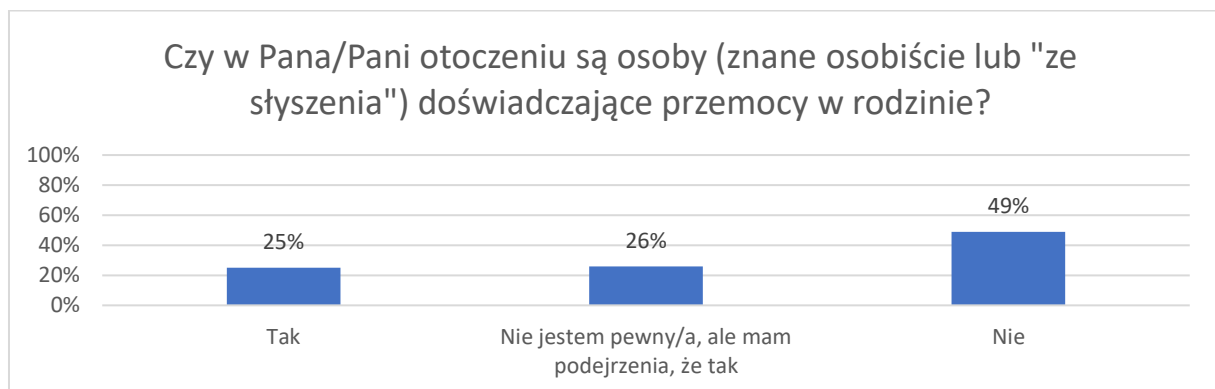
---

⁴ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019

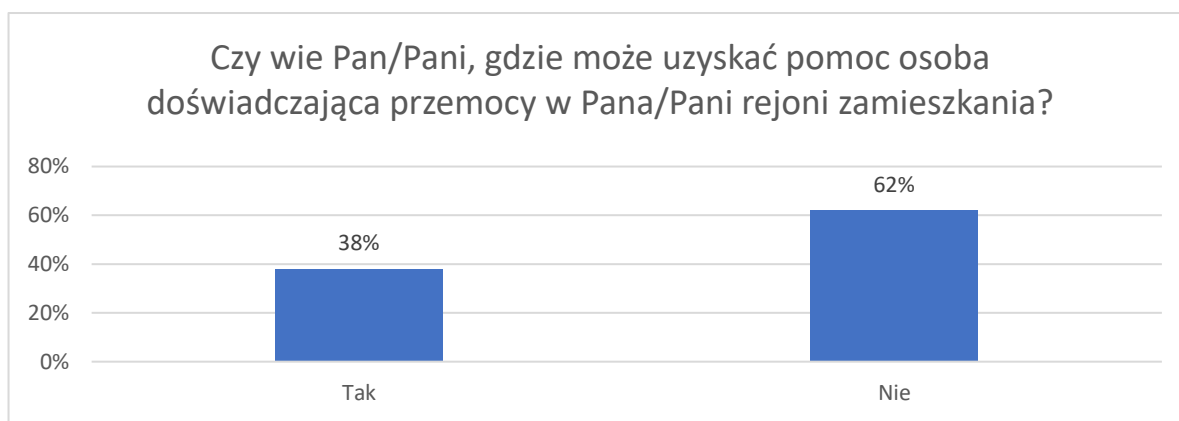
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby, która doznaje przemocy.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

25% badanych ma swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 26% nie ma pewności i podejrzewa, że taka sytuacja może mieć miejsce. Z kolei 49% mieszkańców Zduńskiej Woli stanowczo deklaruje, że nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie. Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doświadczających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

Wśród badanych mieszkańców 62% z respondentów nie wie, do jakich instytucji może zgłosić się po pomoc osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. 38% wykazujących się taką wiedzą wymieniało następujące instytucje – MOPS, PCPR czy policję.

W dalszej części ankiety badane były przekonania ankietowanych dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w lokalnej społeczności mity.

Łącznie⁵ 90% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie oznacza zakończenia problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – łącznie 93% mieszkańców Zduńskiej Woli nie jest skłonna myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie. Jednocześnie łącznie 98% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na relatywnie wysoką świadomość tylko części badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: *raczej nieprawdziwe i zdecydowanie nieprawdziwe*:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – **99%**;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – **97%**;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – **94%**.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Główną przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	57%	33%	9%	1%

⁵ Suma odpowiedzi *zdecydowanie prawdziwe* i *raczej prawdziwe*

Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	0%	7%	34%	59%
Osobą doznającą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	76%	22%	1%	1%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	1%	12%	87%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	1%	2%	6%	91%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	4%	2%	5%	89%

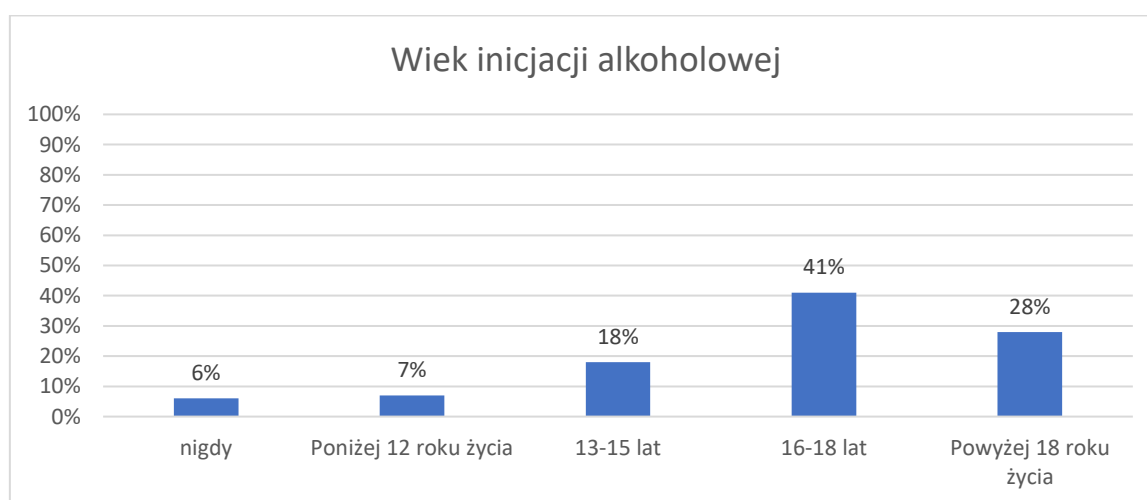

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Przyjęto się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.⁶ Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie⁷.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Zduńskiej Woli temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był deklarowany wiek inicjacji alkoholowej. **18% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** 41% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. ż. a 25 na wiek poniżej 15 lat. Warto zauważyć. Że 6% badanych nigdy nie piło alkoholu.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu.** Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w roku (38%)** oraz **kilka razy w miesiącu**

⁶ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

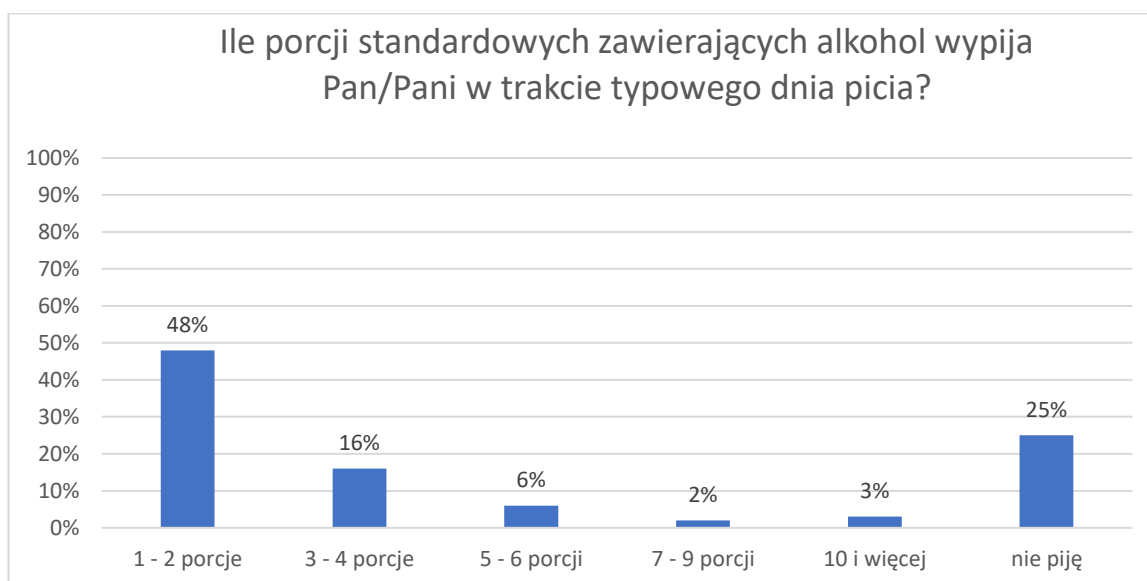
⁷ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

(25%). 13% osób przyznało się do spożywania alkoholu raz w tygodniu a 8% pije kilka razy w tygodniu. 16% mieszkańców Zduńskiej Woli mających za sobą inicjację alkoholową deklaruje abstynencję.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje (48%) oraz 3-4 porcje alkoholu (16%).

Zachowania związane z pićm alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożyciu.

Pierwsze z pytań w tej części ankiety dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Zduńskiej Woli, ponieważ **łącznie 94% mieszkańców nie zgodziło się z tym twierdzeniem.**

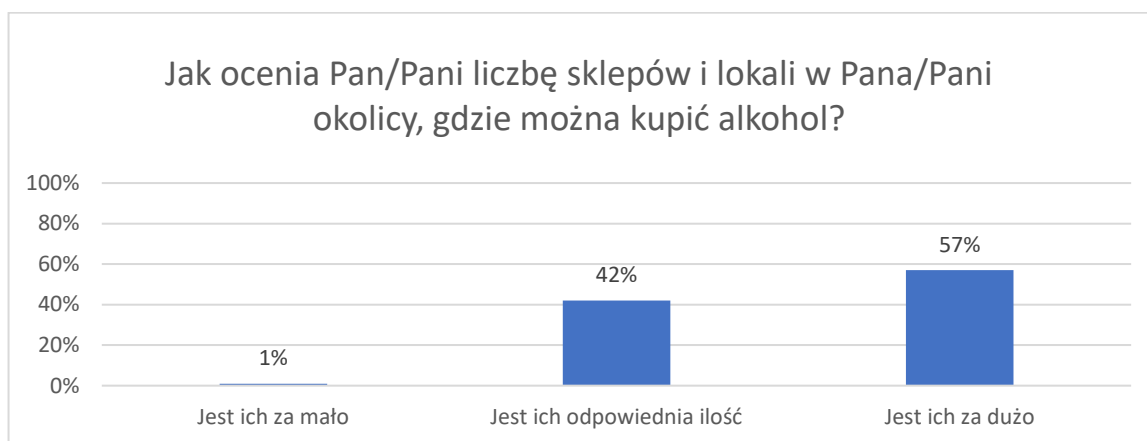
Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **85% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczyć dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, łącznie **67% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** 62% z respondentów przychyliło się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

Łącznie 97% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 96% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Łącznie 96% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

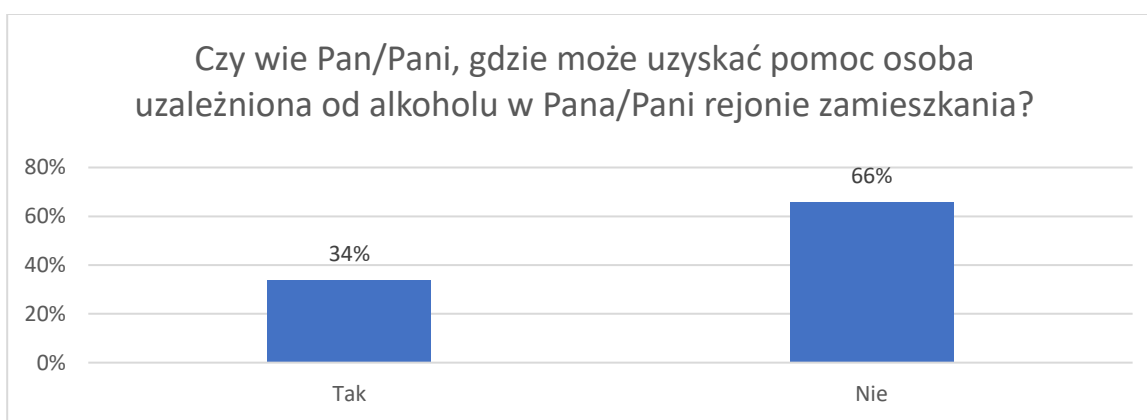
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	1%	5%	27%	67%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	53%	32%	11%	4%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	32%	35%	24%	9%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	28%	34%	25%	13%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	1%	3%	20%	76%

Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	3%	1%	5%	91%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	3%	6%	91%

42% mieszkańców Zduńskiej Woli uważa, że **w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów**, w których można kupić alkohol, a dla **57%** ankietowanych takich miejsc jest za dużo.

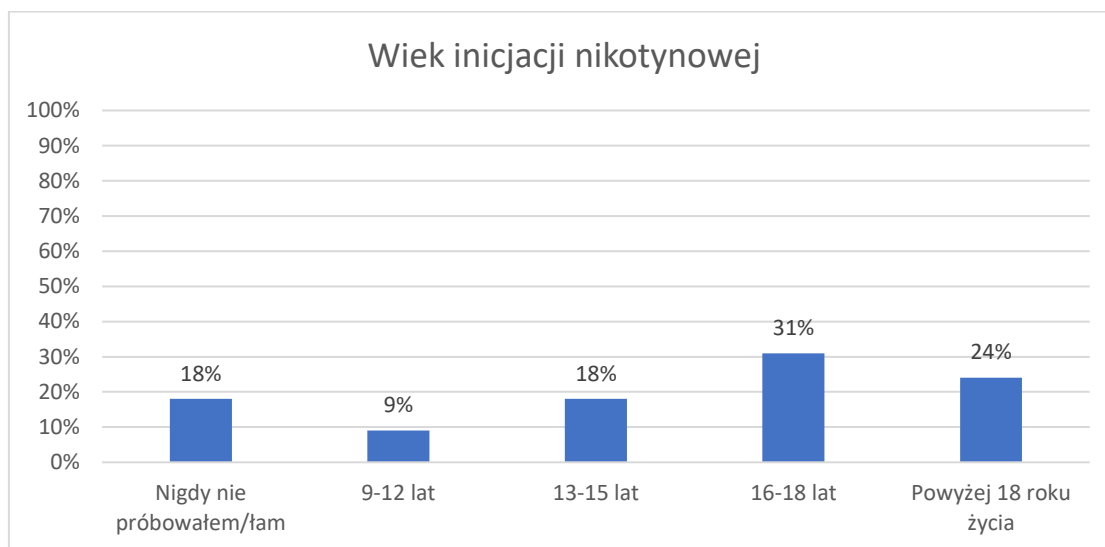

W ostatnim pytaniu części ankiety związanej z alkoholem zapytaliśmy również mieszkańców Zduńskiej Woli, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – **66% badanych wskazało, że nie posiada takiej wiedzy**. 34% wykazujących się jej posiadaniem wskazywało na następujące miejsca: poradnia leczenia uzależnień, spotkania AA, MOPS czy szpital.

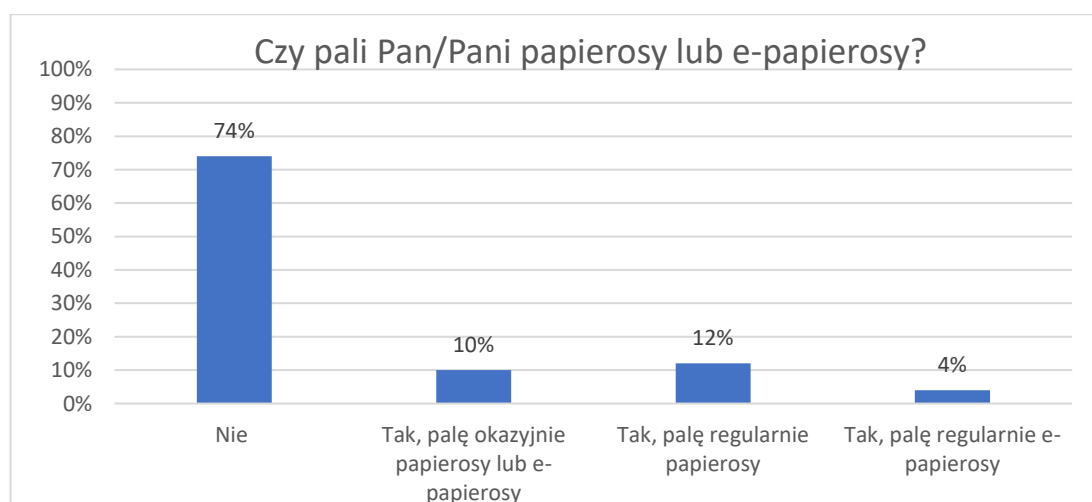

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **24% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie**. Kolejno, 31% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat, a 27% w wieku poniżej 15 r.ż. 18% z badanych nigdy nie palił papierosów.

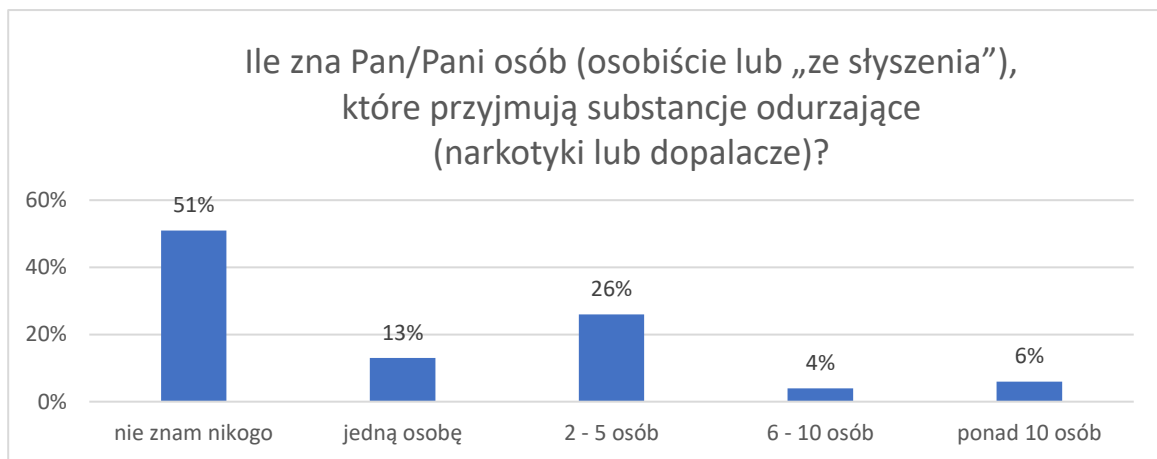
74% ankietowanych mieszkańców wskazało, że nie pali wyrobów tytoniowych. Regularne palenie papierosów zadeklarowało 12% respondentów, a e-papierosy pali regularnie 4% badanych. Okazjonalne palenie wyrobów tytoniowych deklaruje 10% badanych.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Kolejną część badania postaw mieszkańców Zduńskiej Woli rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

51% ankietowanych mieszkańców Zduńskiej Woli wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących narkotyki lub dopalacze. Z kolei 49% badanych potwierdza, że zna przynajmniej jedną taką osobę w swoim otoczeniu.

91% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Ocenia się, że ponad 380 tys. osób może być uzależnionych od gier hazardowych, a około 200 tys. jest narażonych na ryzyko uzależnienia. Uważa się, że ponad 6 mln osób cierpi i doświadcza negatywnych skutków uzależnienia swoich dzieci, rodziców, partnerów. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyka osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.⁸

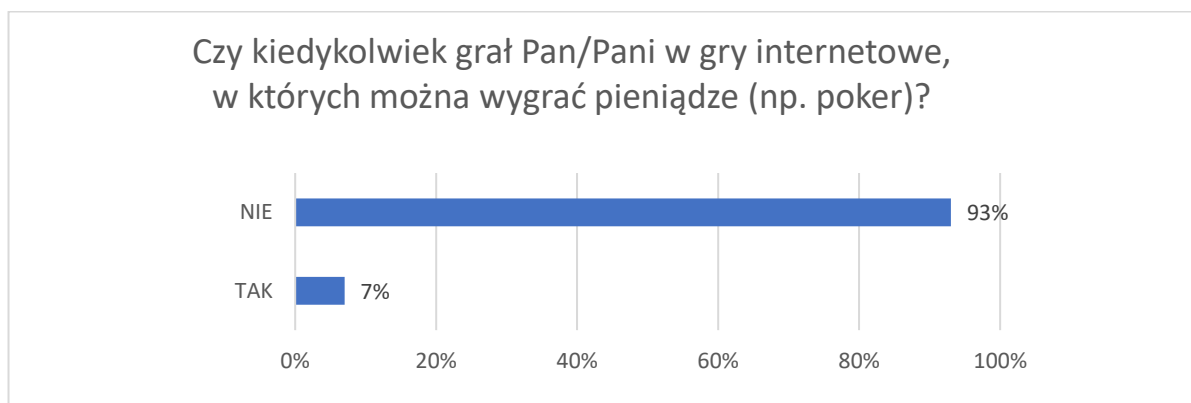
O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów

---

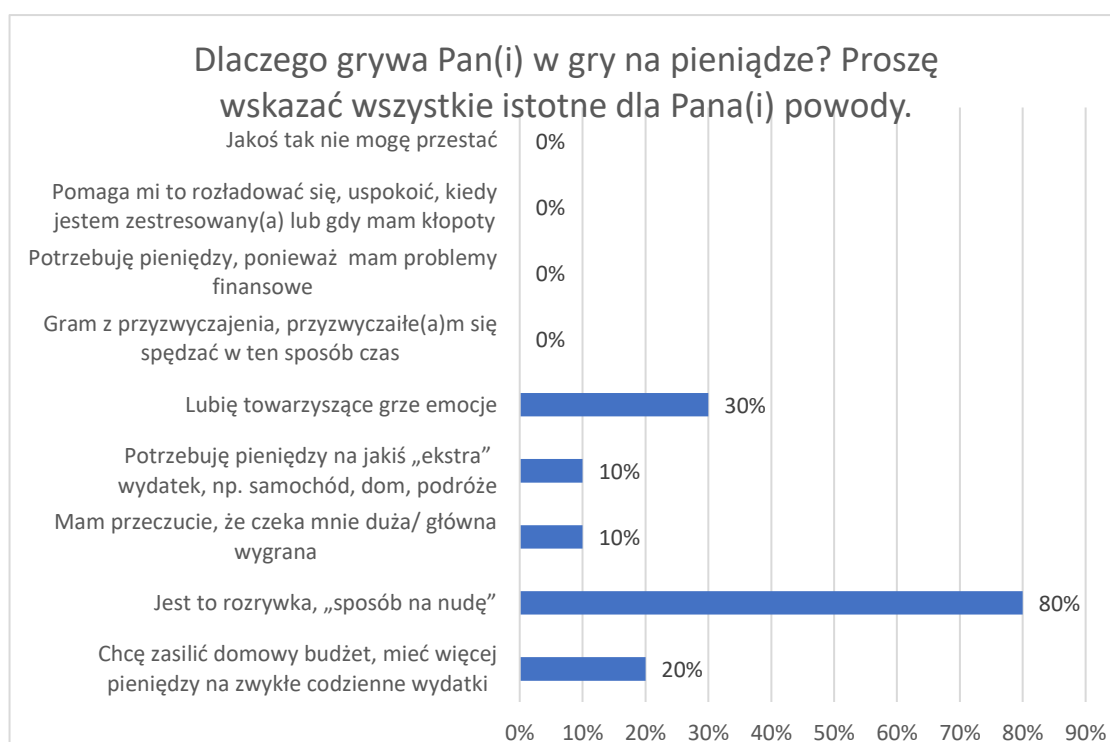
⁸ www.salusprodomo.pl

bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Zduńskiej Woli o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

Respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, **7% dorosłych mieszkańców Zduńskiej Woli potwierdza, że ma za sobą doświadczenia grania w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze.**

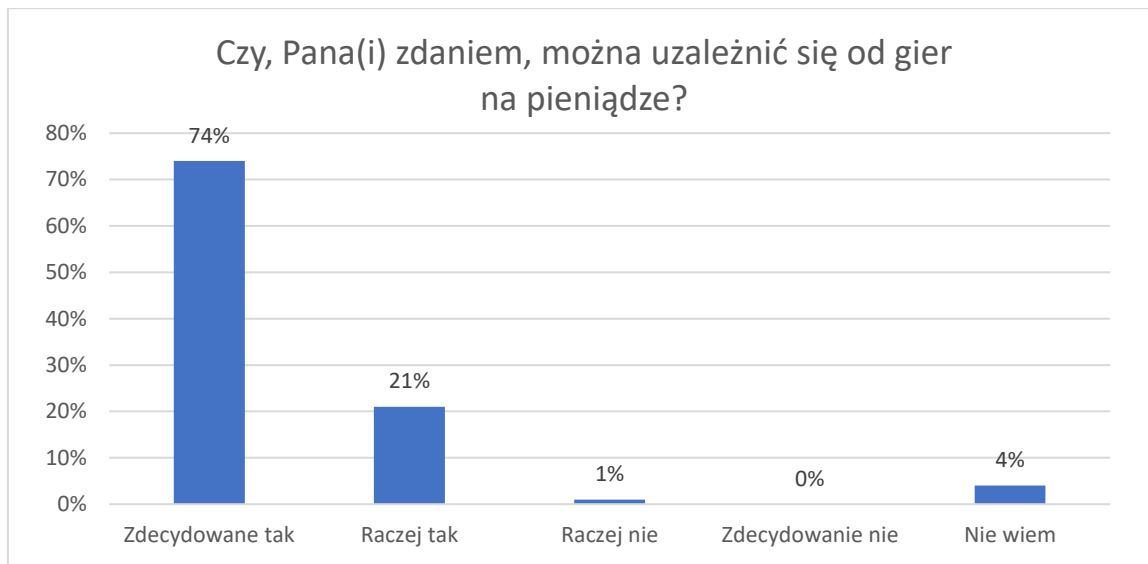

Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze, na jakie wskazują badani dominują motywy rozrywkowe. 80% ankietowanych z doświadczeniem hazardu przyznaje, że grywa w owe gry, ponieważ jest to ich sposób na tzw. „nudę” a 30% lubi towarzyszące grze emocje.

95% ankietowanych mieszkańców Zduńskiej Woli jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić, a 4% nie zna odpowiedzi na to pytanie.

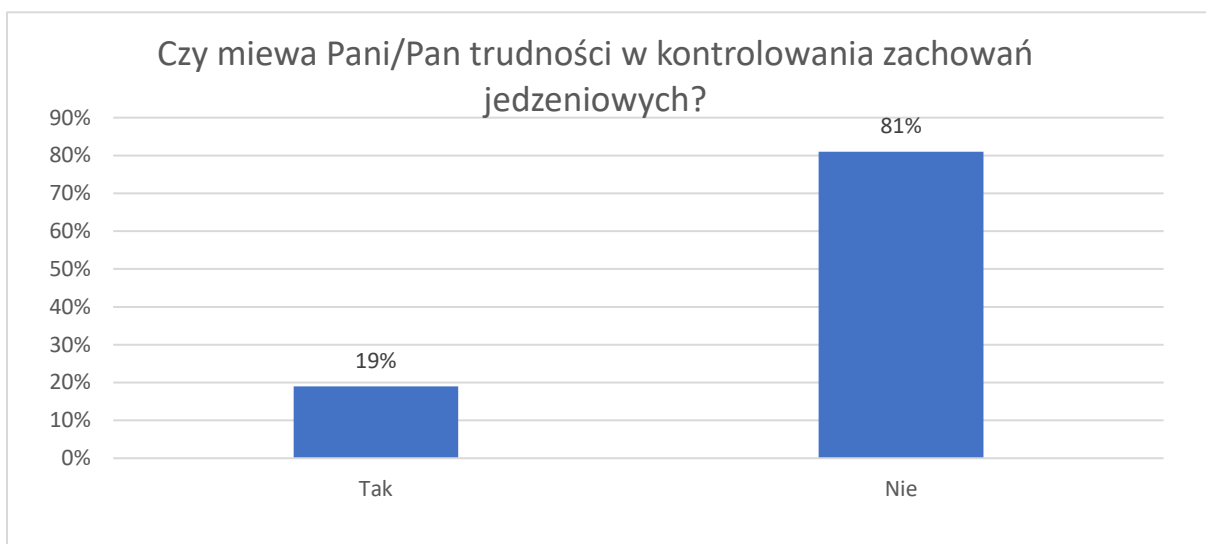
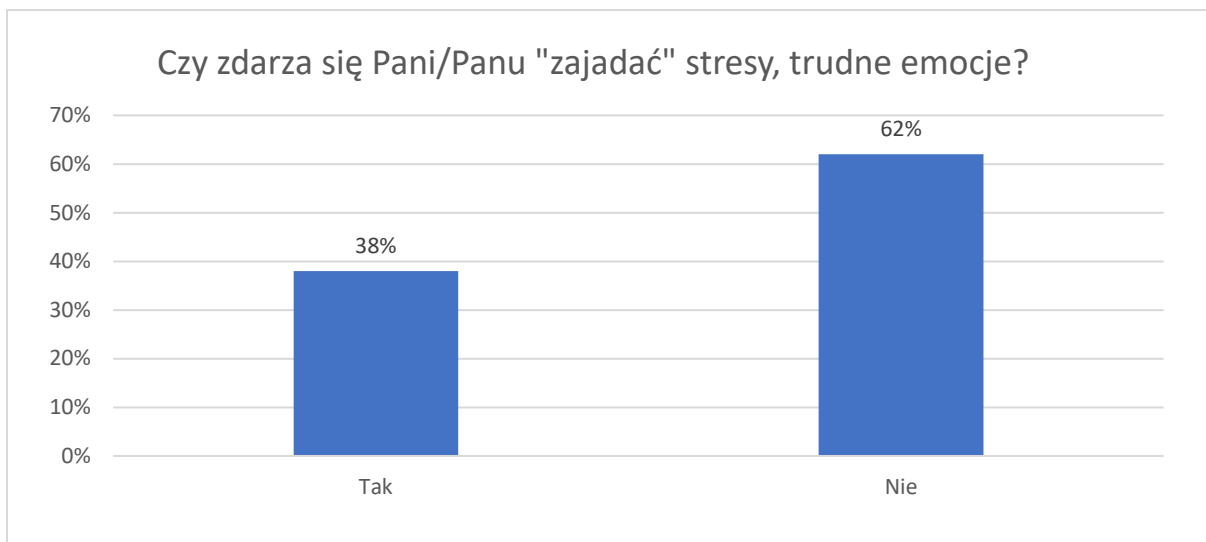
Na rozwój jedzenioloizmu, podobnie jak na rozwój innych uzależnień behawioralnych, wpływa wiele różnorodnych czynników. Wymienia się wśród nich czynniki genetyczne, środowiskowe i psychologiczne. Wśród tych pierwszych sytuują się predyspozycje, na które nie mamy świadomego wpływu, to czynniki biologiczne. Należą do nich na przykład zaburzenia mechanizmów odpowiadających za brak apetytu czy uszkodzenie ośrodkowego sytości i głodu – wówczas organizm nie wysyła do mózgu człowieka informacji, że jedzenia już dość. Przyczyną kłopotów bywa też zaburzona gospodarka hormonalna organizmu. Jednym z jej objawów jest nadmiar insuliny (hormonu odpowiedzialnego za metabolizm węglowodanów), kolejnym zwiększający łaknienie niedobór serotoniny, zwanej potocznie hormonem szczęścia. Obniżenie jej poziomu wywołuje trudności w zapanowaniu nad przymusem jedzenia ponad miarę. A czy istnieje coś takiego, jak hormon obżarstwa? Zakłada się, że tak. Hormon nazywa się grelina i działa na układ nagrody w mózgu, wzmacniając uczucie przyjemności związane z jedzeniem. Można się zatem doszukać podobieństwa w działaniu mechanizmów uzależnienia od jedzenia i uzależnienia od substancji psychoaktywnych⁹.

38% dorosłych mieszkańców Zduńskiej Woli, którzy wzięli udział w ankiecie deklaruje, że w sytuacjach kryzysowych reaguje objadaniem się. Co więcej, dla 19% badanych jest to typowe zachowanie kompulsywne – czyli takie, które w wielu przypadkach wymyka się spod kontroli.

---

⁹ N. Ogińska – Bulik, Uzależnienie od czynności. Mit czy rzeczywistość? Difin, Warszawa 2010;

K. Gańsior, Gdy jedzenie staje się problemem. Czy jesteś uzależniony? Fundacja ETOH, Warszawa 2013.

POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW ZDUŃSKIEJ WOLI

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, również przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Podstawą tych działań jest zaś Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym¹⁰.

Mieszkańcy Zduńskiej Woli zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

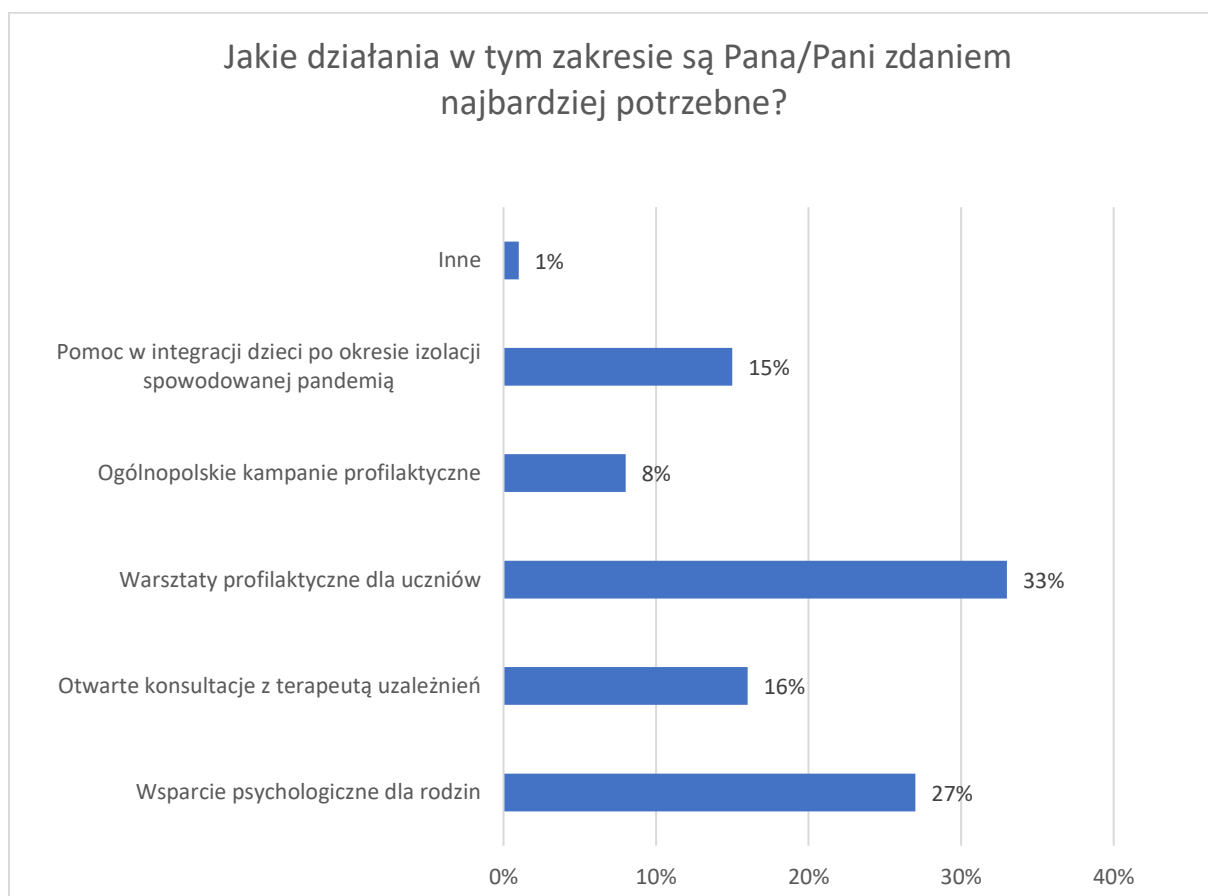
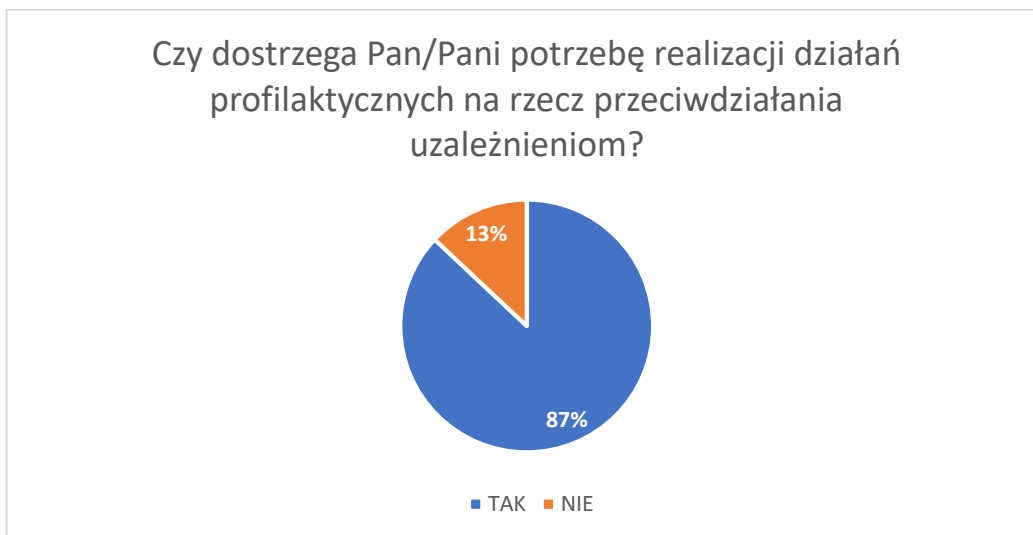
Jak wynika z przeprowadzonych badań **87% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczy to o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii

---

¹⁰ Na podstawie przepisów Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469)

najbardziej potrzebne. Badani wskazali głównie na potrzebę organizacji **warsztatów profilaktycznych dla uczniów (33%)**, **wsparcia psychologicznego dla rodzin (27%)** oraz **otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (16%)**.

ANALIZA PORÓWNAWCZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW ZDUŃSKIEJ WOLI W 2020 ROKU ORAZ 2023 ROKU

Poniżej wyszczególniono różnice pomiędzy wynikami w poszczególnych badanych obszarach dla mieszkańców Miasta Zduńska Wola, które zostały przeprowadzone w 2020 oraz 2023 roku.

- Najistotniejszy problem społeczny środowiska lokalnego:
Aktualnie (2023 r.) mieszkańcy za najistotniejszy problem społeczny uznali: zanieczyszczenie powietrza – smog (93%), uzależnienia behawioralne (75%), uzależnienie od alkoholu (72%) oraz uzależnienie od papierosów. W diagnozie lokalnych zagrożeń społecznych w 2020 roku mieszkańcy Zduńskiej Woli za najistotniejszy problem społeczny uznali: zanieczyszczenie powietrza – smog (84%), zanieczyszczenie wody i krajobrazu (85%) oraz bezrobocie (76%).
- Spożywanie alkoholu:
  - a) w porównaniu z wynikami badań ankietowych z 2020 roku mieszkańcy Zduńskiej Woli aktualnie spożywają alkohol na podobnym poziomie, jednak zmniejszyła się ilość porcji alkoholu wypijanych jednorazowo. Aktualnie też, o 7% mniej mieszkańców deklaruje abstynencję,
  - b) błędne przekonanie jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce) jest aktualnie mniej rozpowszechnione wśród mieszkańców Zduńskiej Woli. W 2020 roku zgadzało się z nim 18% badanych, aktualnie (2023 r.) zgadza się 6%.
- Nikotynizm:
  - a) Aktualnie (2023 r.) 74% ankietowanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych w ogóle. W odniesieniu do badania z 2020 roku zauważalny jest wzrost deklaracji (o 6%) mówiących o abstynencji nikotynowej.
- Narkotyki i dopalacze:
W porównaniu do badani z 2020 roku aktualnie o 13% mniej ankietowanych przyznaje, że mają w swoim środowisku osoby przyjmujących narkotyki lub dopalacze.
- Przemoc w rodzinie:

W porównaniu do wyników badań z 2020 roku nieznacznie zmalał odsetek osób deklarujących znajomość osób doświadczających przemocy w rodzinie – wówczas 26% wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy ze strony członka rodziny a 28% podejrzewało, że może do tego dochodzić. Aktualnie (2023 r.) deklaracje respondentów wskazują, że 25% ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy ze strony członka rodziny a 26% podejrzewa, że do tego dochodzi.

- Uzależnienie od hazardu:

Aktualnie 7%z respondentów przyznaje się do grania w gry hazardowe. W odniesieniu do badań z 2020 roku zauważono spadek tej tendencji, gdyż wówczas 15% badanych uznało zjawisko uzależnienie od hazardu za bardzo i dość powszechne w lokalnym środowisku.

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych bezpośrednio w punktach sprzedaży na terenie Zduńskiej Woli. Grupa badana stanowiła 50 osób a średnia wieku respondentów to 36 lat.

CEL BADANIA

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

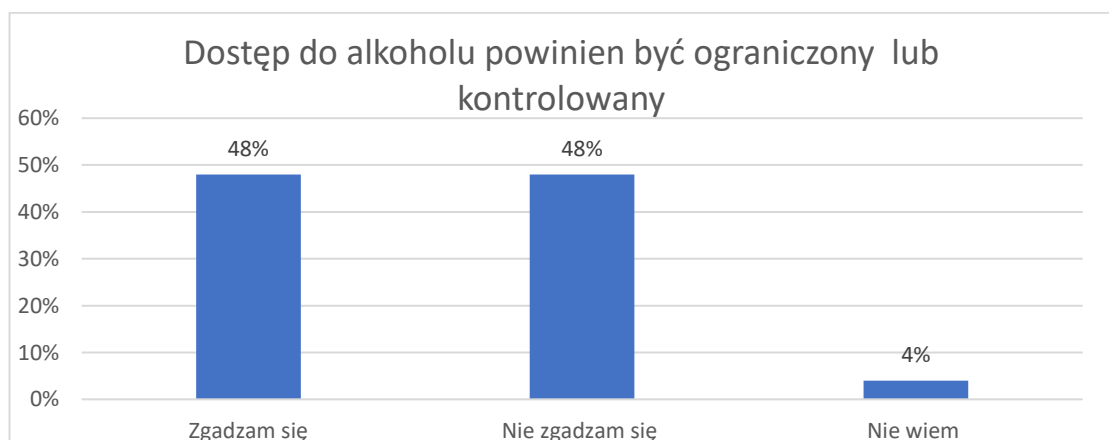
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

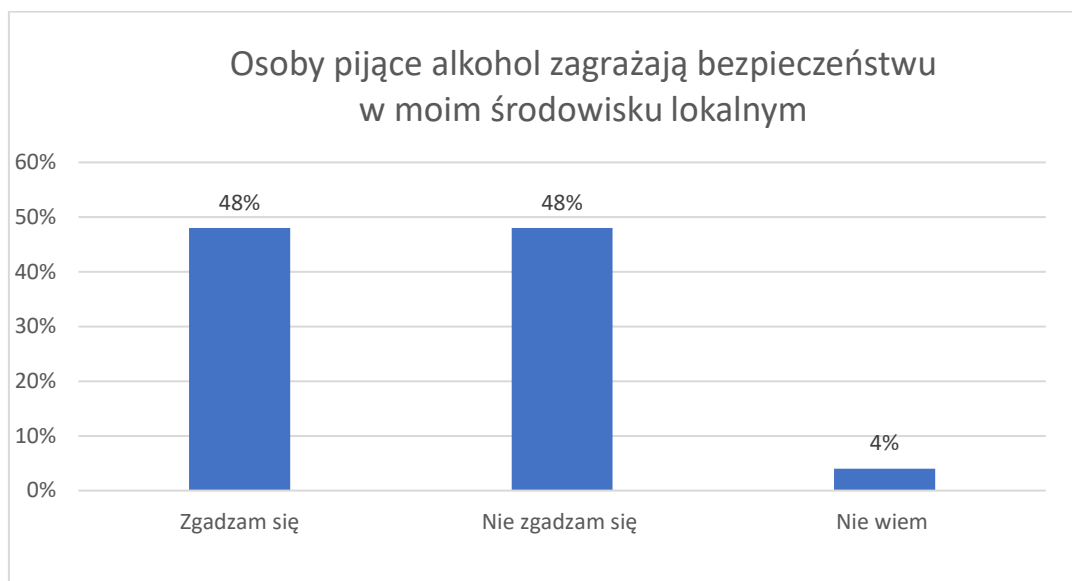
76% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadzają się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o **wysokim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

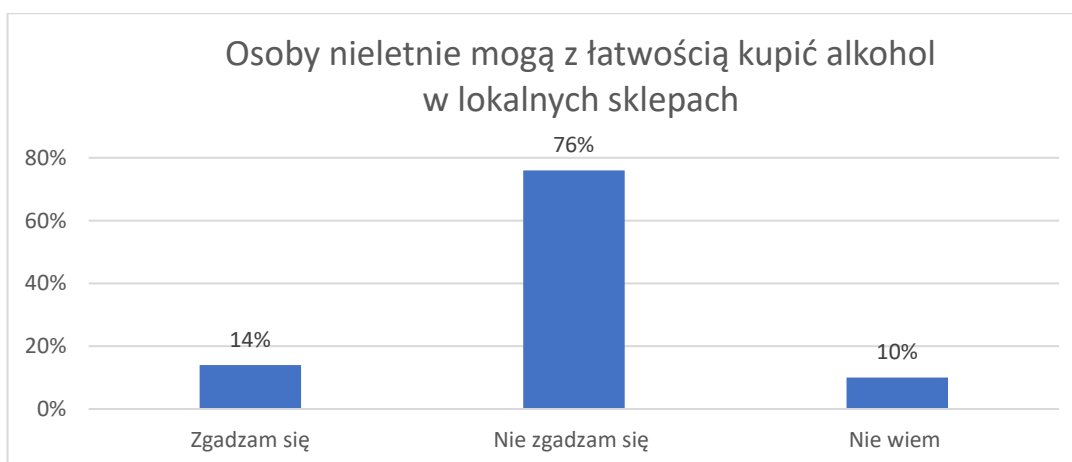
Tylko 48% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

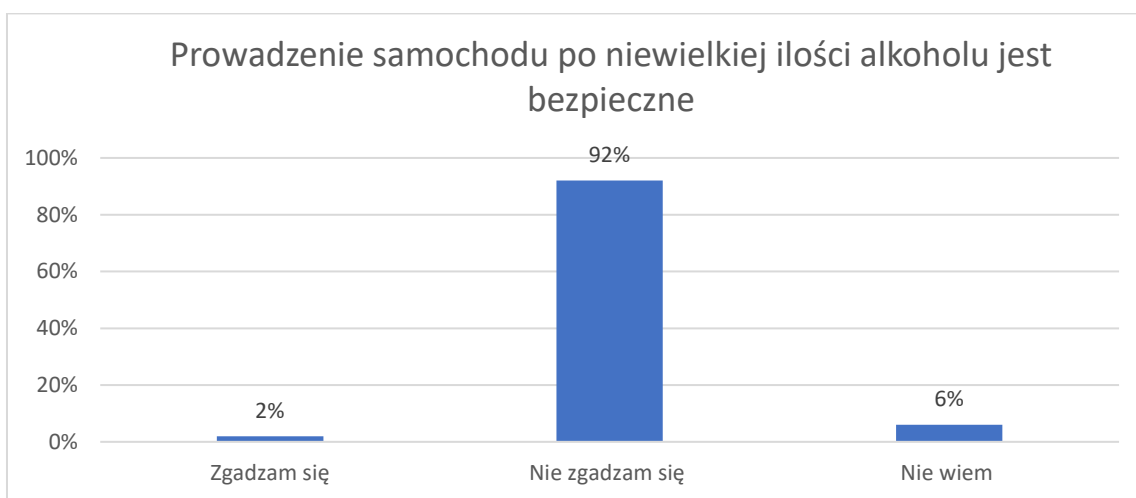
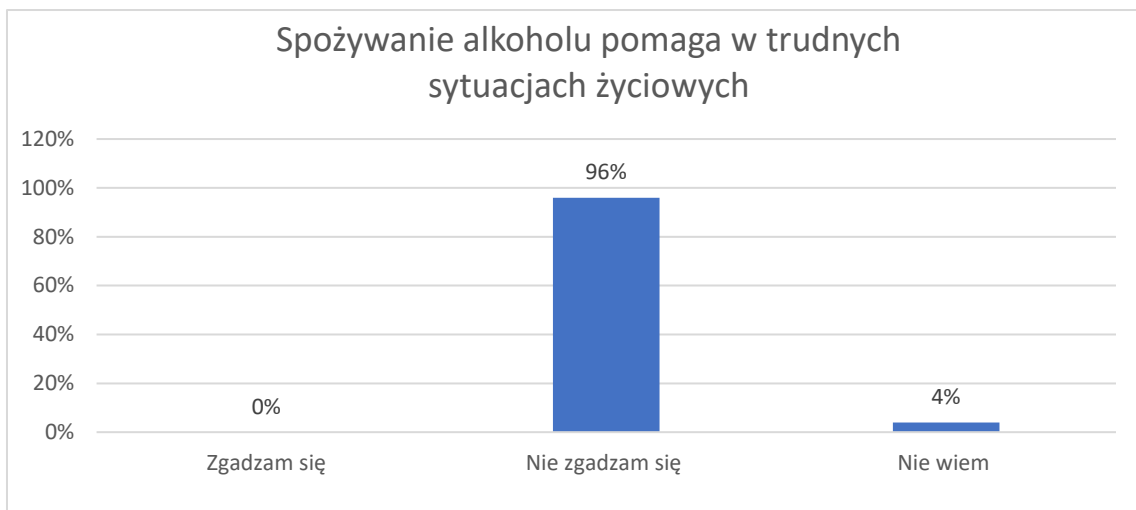
48% badanych uważa, że osoby, które piją alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

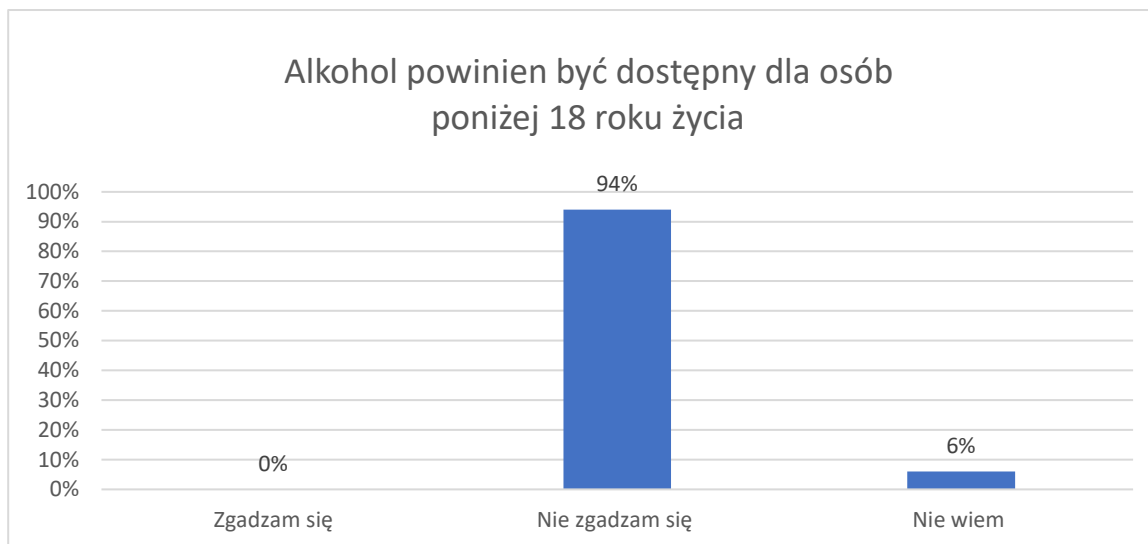
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **76% z przebadanych sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby osoby małoletnie miały łatwy dostęp do alkoholu.**

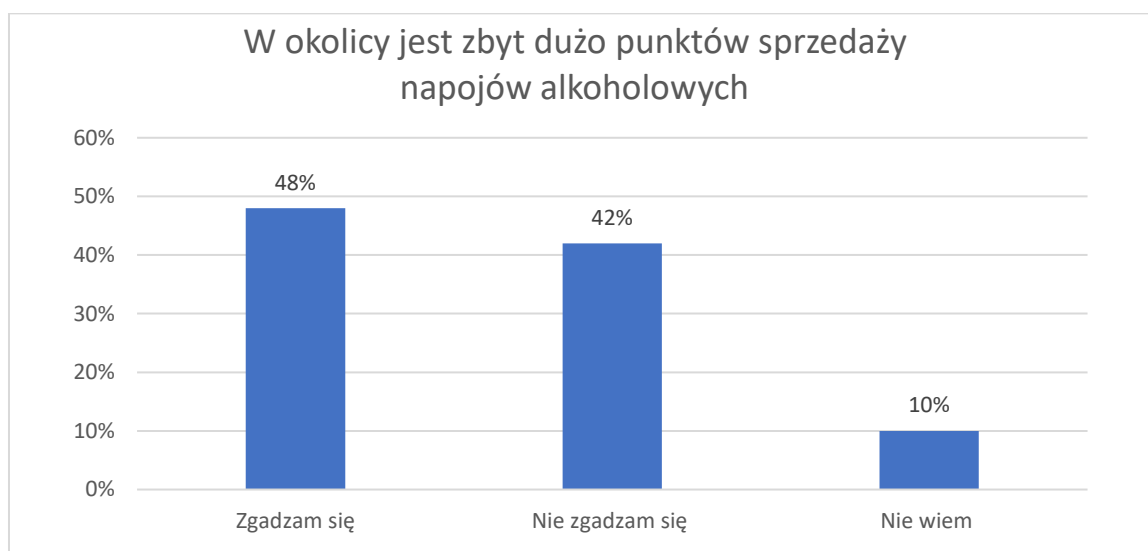
96% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, 92% badanych odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** Łącznie 96% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

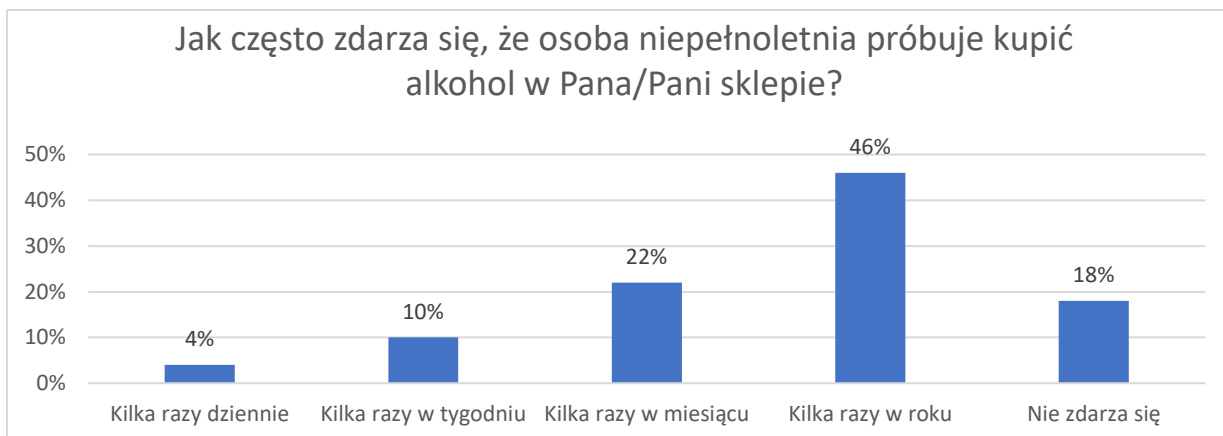
94% sprzedawców napojów alkoholowych w Zduńskiej Woli **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.**

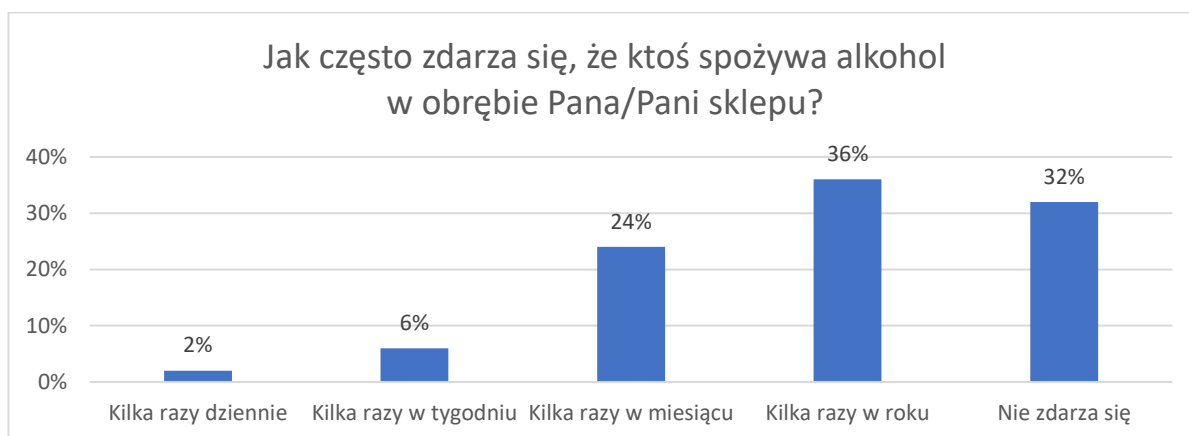
42% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a 10% nie ma zdania na ten temat.

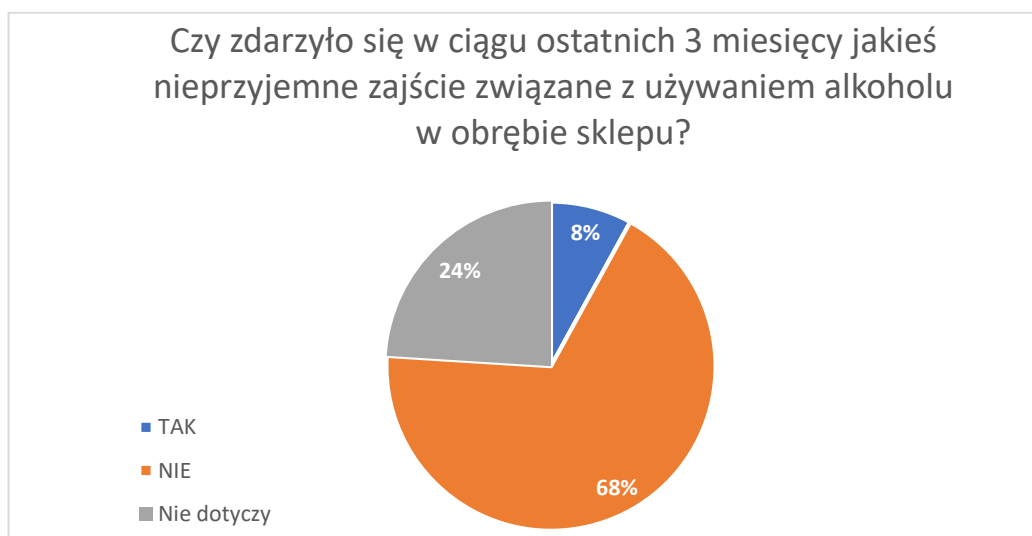
Sprzedawcy napojów alkoholowych w Zduńskiej Woli deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku oraz kilka razy w miesiącu.**

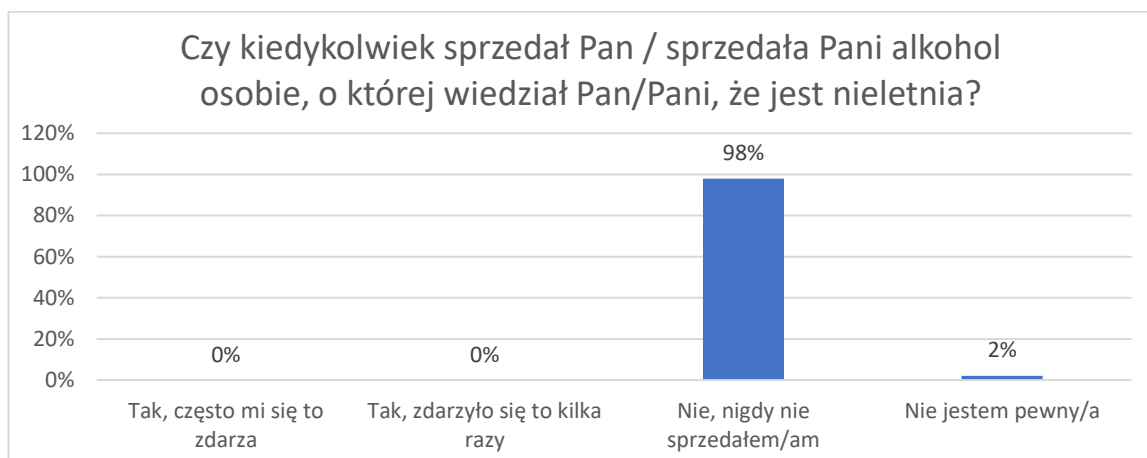
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być rzadkim zjawiskiem. 36% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku a 24% że kilka razy w miesiącu. 32% deklaruje, że taka sytuacja nie ma miejsca.

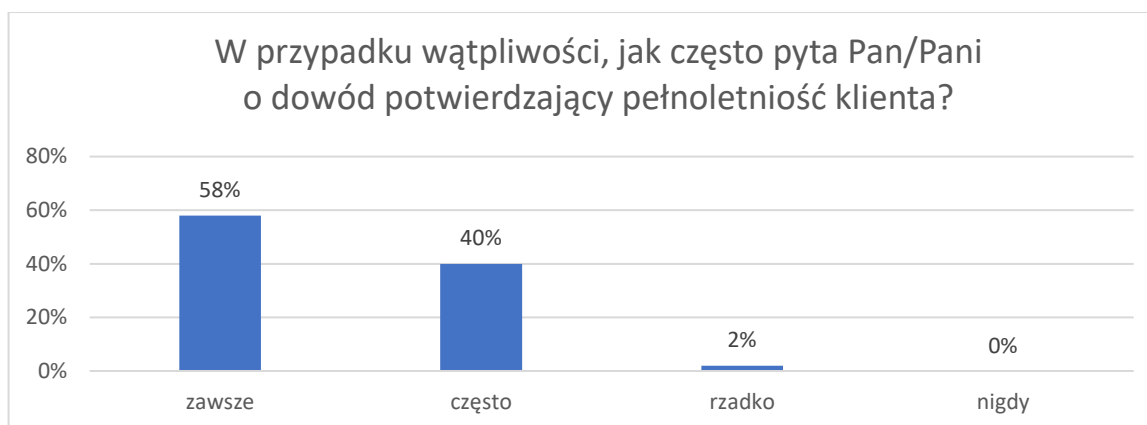
68% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

98% sprzedawców napojów alkoholowych z Zduńskiej Woli deklaruje, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletniości.

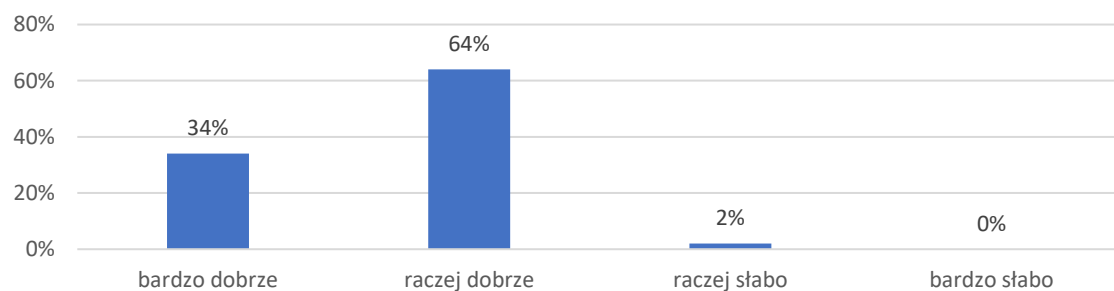

W przypadku wątpliwości, co do wieku tylko **58% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**, 40% sprzedawców robi to często.

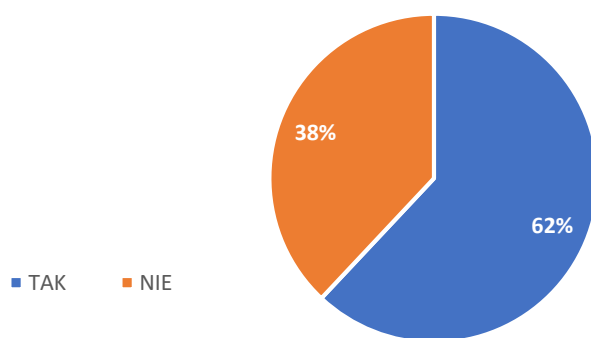

Ostatnie badane zagadnienia dotyczyły subiektywnej kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Zduńskiej Woli. **Łącznie 98% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze**, a 62% przyznało, że byli kontrolowani przez lokalne uprawnione do tego służby.

Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

Czy był Pan/Pani kontrolowany przez lokalne uprawnione do tego służby (np. policja, straż miejska, gminna komisja) ?

ANALIZA PORÓWNAWCZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD
SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH MIASTA ZDUŃSKA WOLA
W 2020 ROKU ORAZ 2023 ROKU

Poniżej wyszczególniono różnice pomiędzy wynikami w poszczególnych badanych obszarach dla badanych sprzedawców napojów alkoholowych miasta Zduńska Wola.

- 1) W porównaniu do badania sprzedawców napojów alkoholowych z 2020 roku, aktualnie zauważalny jest spadek częstotliwości prób zakupu alkoholu przez osoby nieletnie. Aktualnie częściej zdarzają się sytuacje picia alkoholu w obrębie sklepu.
- 2) Aktualnie sprzedawcy napojów alkoholowych deklarują w większości, że w przypadku wątpliwości co do wieku osoby kupującej alkohol sprawdzają częściej dowody potwierdzające wiek kupującego.
- 3) Na przestrzeni czasu pomiędzy badaniami zauważalny jest wzrost deklaracji sprzedawców napojów alkoholowych mówiący o tym, że osoby nieletnie mogą z łatwością zakupić alkohol (2020: 8%; 2023: 14%).
- 4) Zwiększył się odsetek sprzedawców deklarujących, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nieletniej (2019: 71%, 2023: 98%) co może świadczyć też o rzetelnym przestrzeganiu przepisów obowiązujących badaną grupę.

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy,
- napojów energetyzujących,

a także:

- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi,
- zagadnienia związane z czasem wolnym,
- Przemoc, cyberprzemoc.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli uczniowie klas w przedziale 6-8 Szkół Podstawowych w Zduńskiej Woli.

Liczebność grup badanych

Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 6 – 8	1162
---	------

WYNIKI

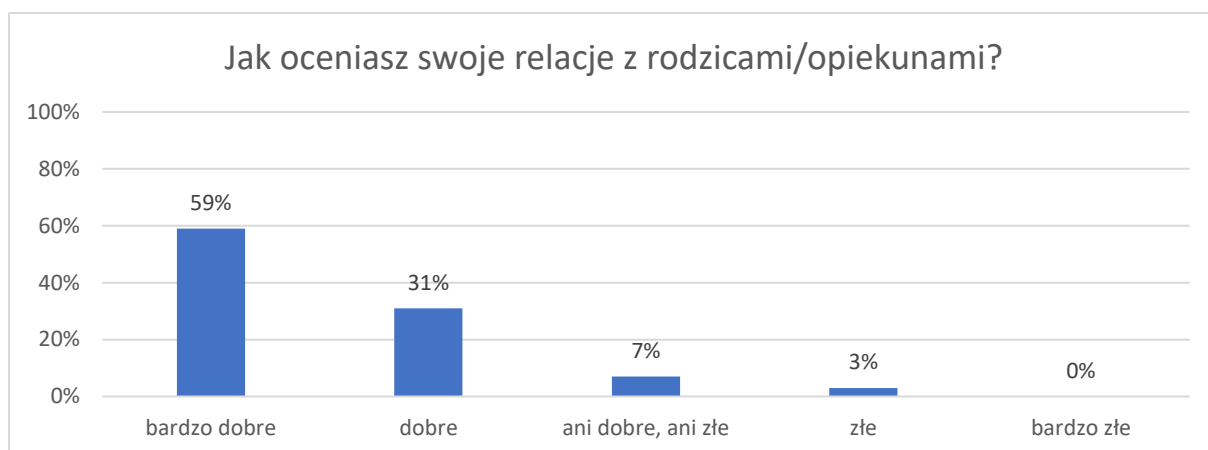

RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy.

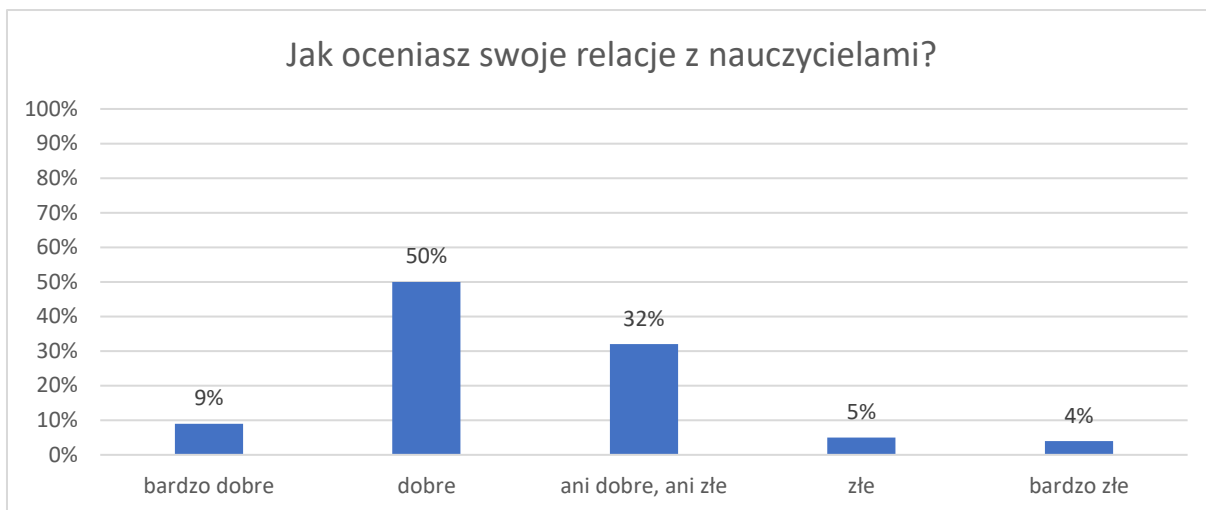
Uczniowie w Zduńskiej Woli deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami /opiekunami: łącznie 90%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

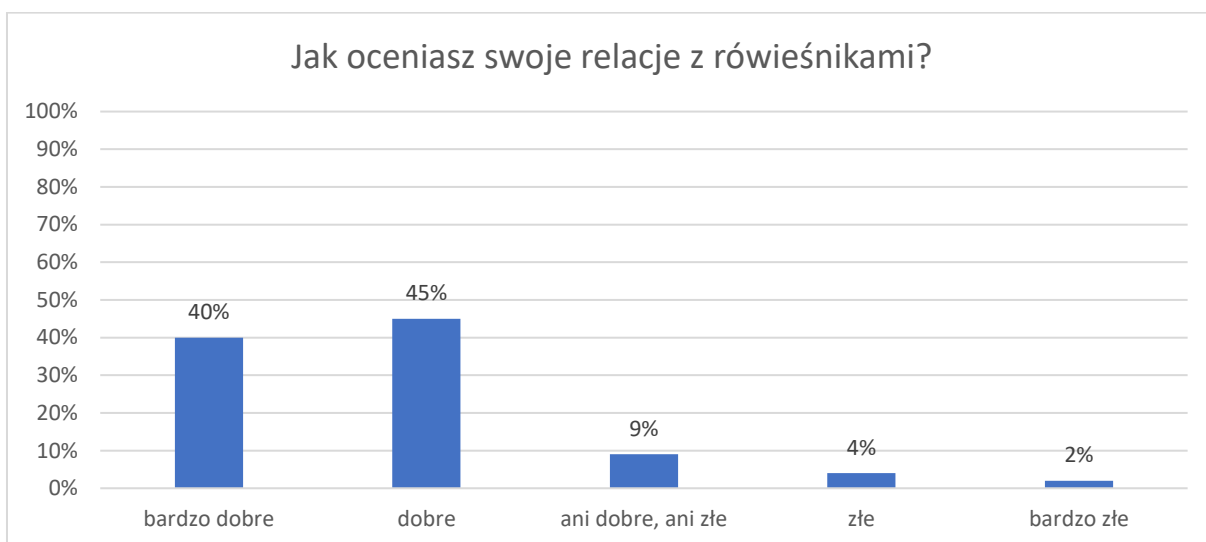
Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania¹¹.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Uczniowie mniejszym zaufaniem obdarzają nauczycieli niż rodziców, jednakże jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie ze Zduńskiej Woli mają w większości **bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: łącznie 59%**.

¹¹ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z **rówieśnikami** – **uczniowie ze Zduńskiej Woli relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze – łącznie 85%.**

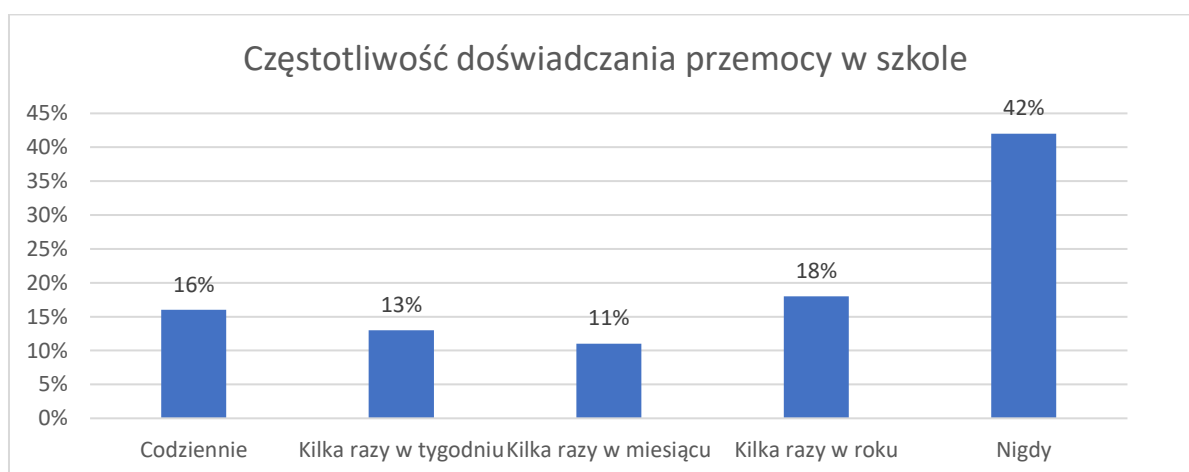
Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Zduńskiej Woli, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

PRZEMOC W SZKOLE

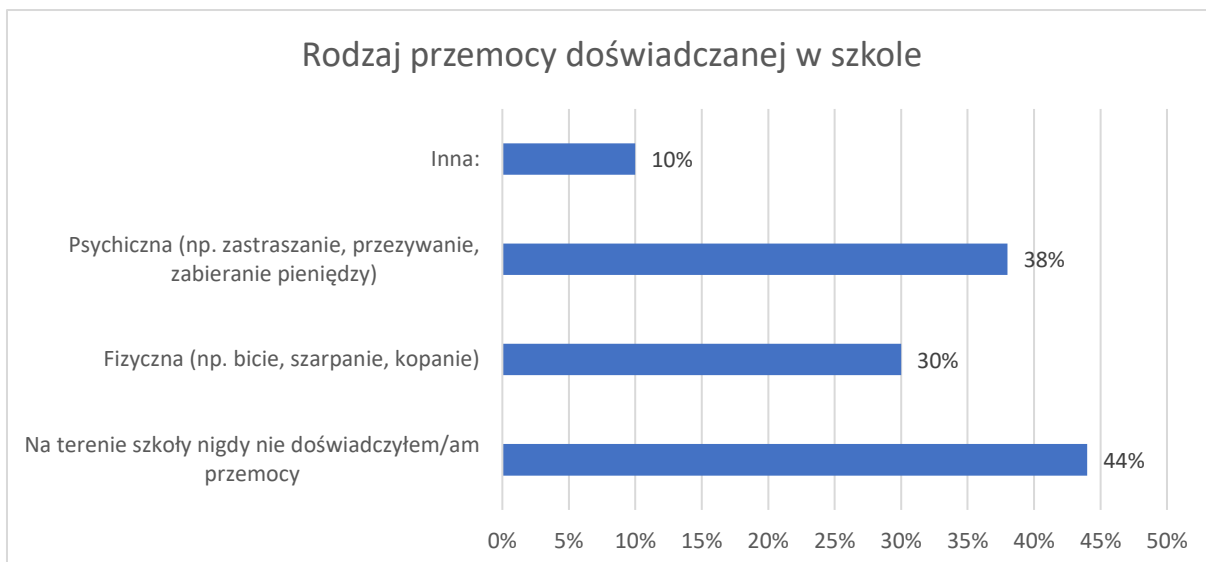
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Zduńskiej Woli pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

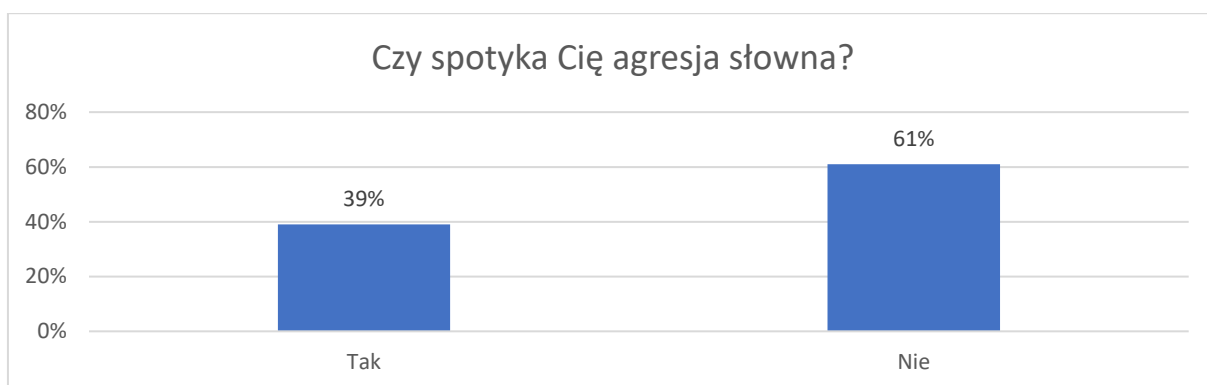
Spora część uczniów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów (42%). Niepokojące, wydają się dane, że jest grupa uczniów, która przyznaje, że codziennie doświadcza w szkole przemocy (16%). Należy również zwrócić uwagę na fakt, że pojawiły się deklaracje mówiące o doświadczaniu przemocy w szkole: kilka razy w tygodniu, kilka razy w miesiącu i roku.

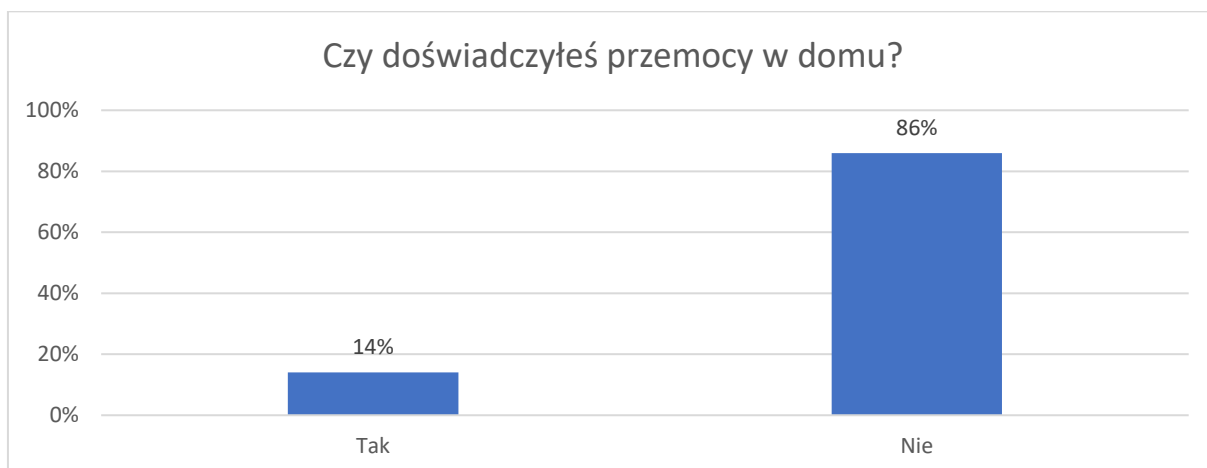
Zapytaliśmy też uczniów o rodzaj doświadczanej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że uczniowie częściej doświadczają w szkole przemocy psychicznej niż fizycznej.

Jedną z form przemocy, równie dotkliwą jak ta fizyczna jest agresja słowna. 61% uczniów szkół w Zduńskiej Woli deklaruje, że nie doświadcza agresji słownej.

W części ankiety dotyczącej przemocy, zapytano uczniów czy doświadczyli przemocy w domu. Większość uczniów nie doświadczyła przemocy w swoich domach, nie można jednak bagatelizować faktu, że jest grupa uczniów (14%), która wskazała przeciwnie.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

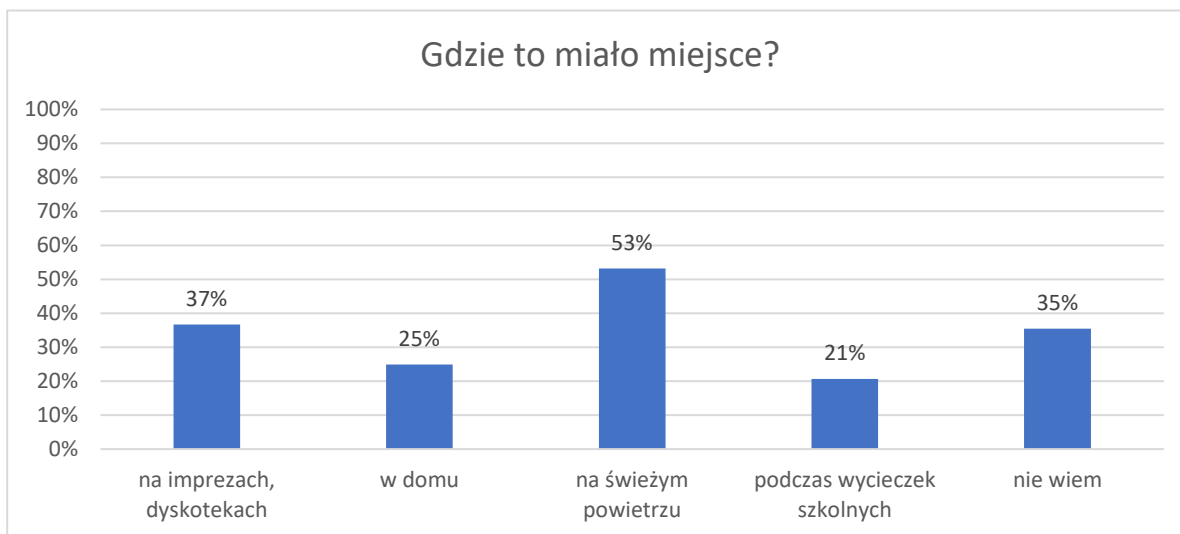
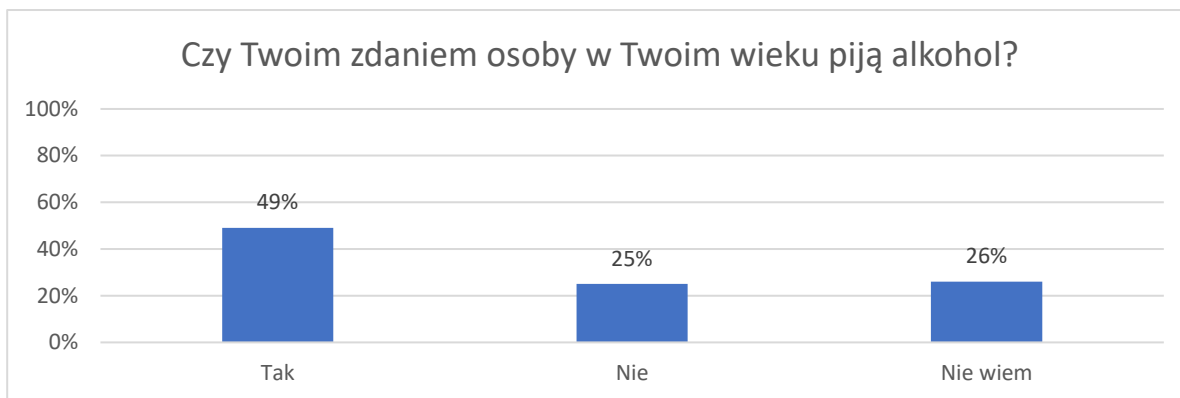
Jak wynika z badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankiety w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Narkotyków) z 2019 roku napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodziej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodziej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodziej i 43,4% uczniów starszych. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie: 74% (72% w 2016) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (63% w 2018) – wódkę i inne mocne alkohole, a 43% (41% w 2016) – wino¹².

W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **49% uczniów przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej, że na świeżym powietrzu (53%) oraz na imprezach/dyskotekach (37%).

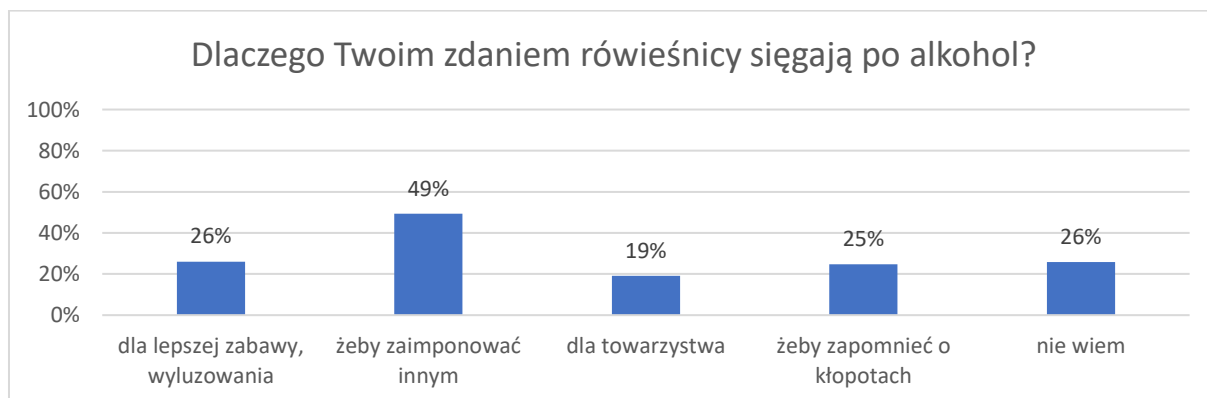
---

¹² J. Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD przeprowadzonych w 2019 roku*, Warszawa 2020.

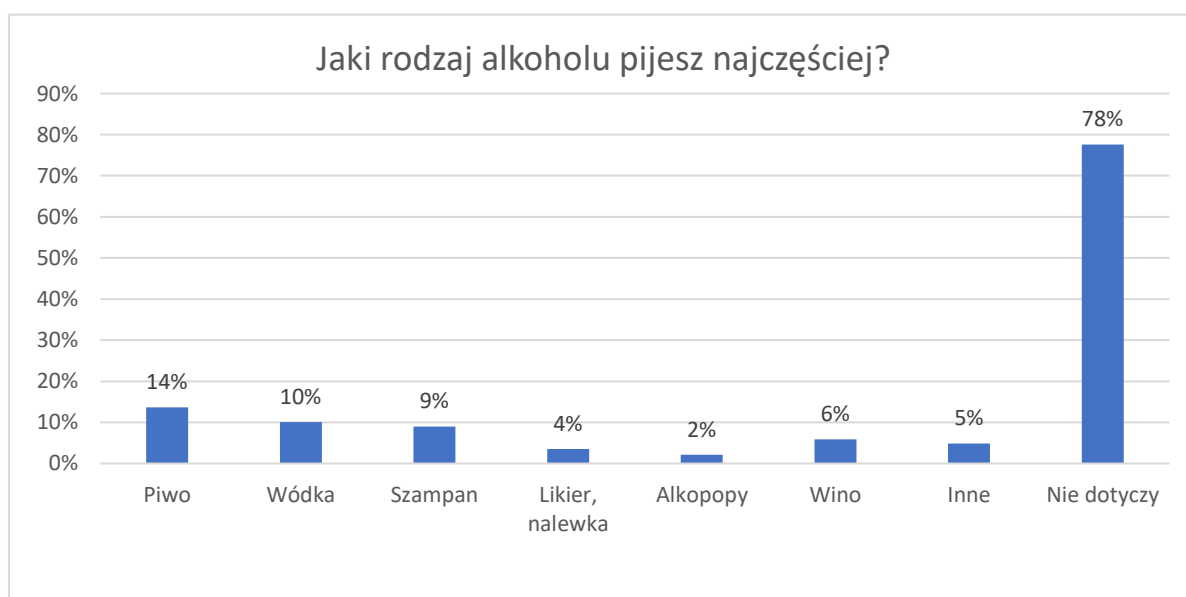
Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (49%) oraz dla lepszej zabawy i wyluzowania się (226%). Niepokojące są motywy sięgania po alkohol przez młodych mieszkańców Zduńskiej Woli związane z piciem, aby zapomnieć o kłopotach (25%).

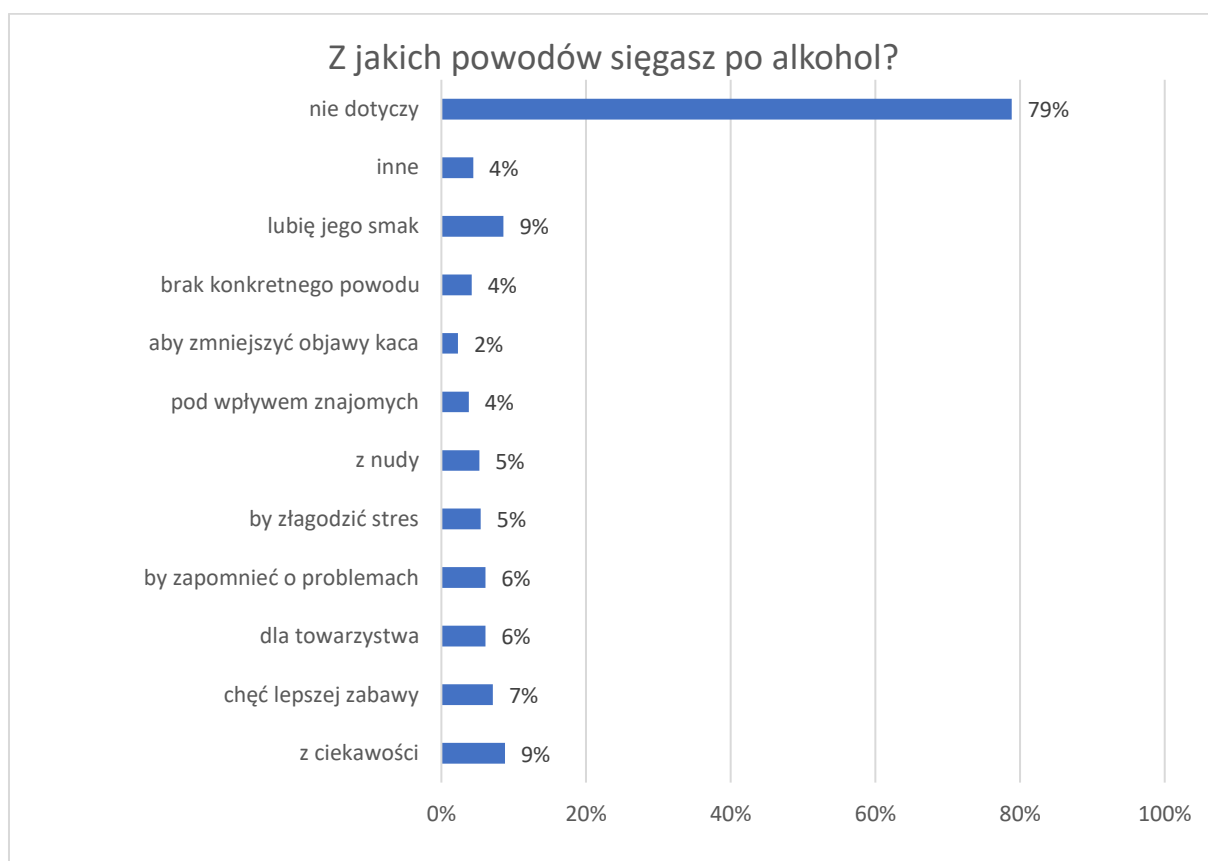
Odpowiedzi badanych uczniów wskazują, że **16% z nich ma za sobą inicjację alkoholową**. 9% uczniów deklaruje picie rzadziej niż raz w miesiącu, natomiast **84% zaznaczyło, że w ogóle nie pije**.

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie szkół podstawowych w Zduńskiej Woli deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo (14%), wódkę (10%) oraz szampana (9%)**. Jednakże uczniowie preferują również inne alkohole. Szczegółowy rozkład deklaracji został przedstawiony na poniższym wykresie.

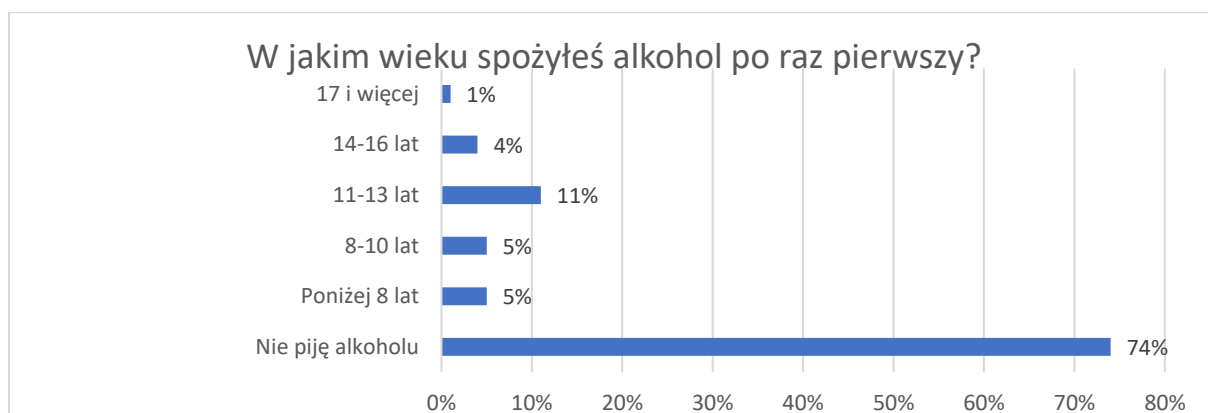
Wśród powodów, z jakich sięgają po alkohol uczniowie wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol z ciekawości (9%), dla lepszej zabawy (7%), aby zapomnieć o problemach (6%), dla towarzystwa (6%), by złagodzić stres (5%), z nudów (5%), bez konkretnego powodu (4%). 79% badanych wskazało, iż to pytanie ich nie dotyczy.

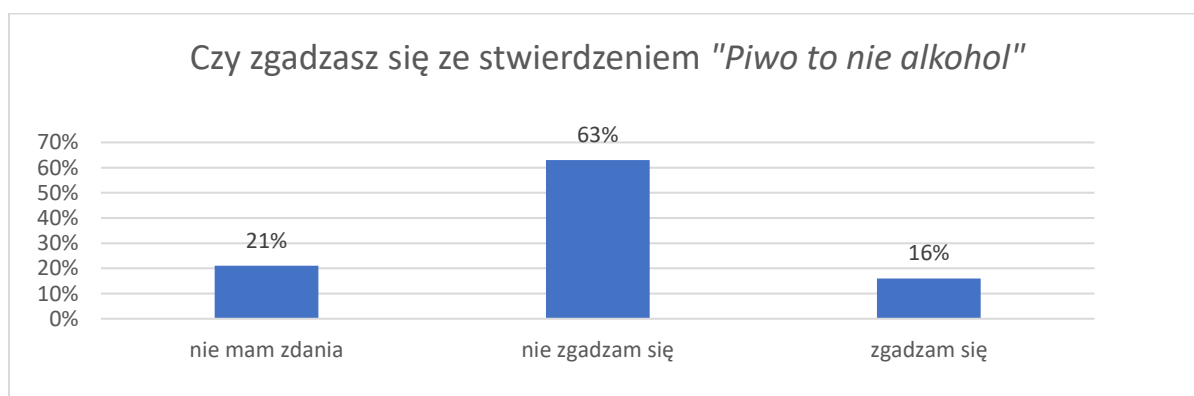
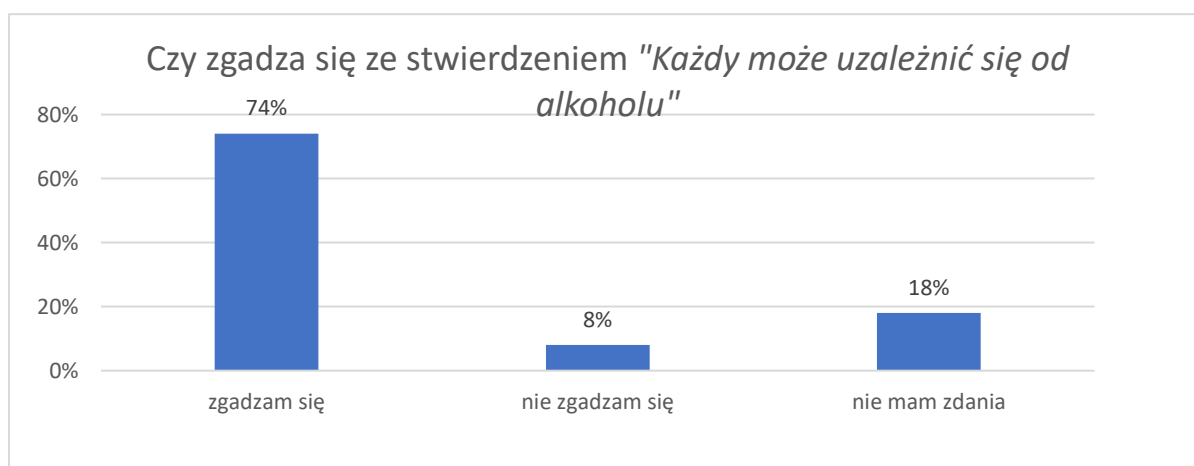
Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym¹³.

¹³ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura-Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

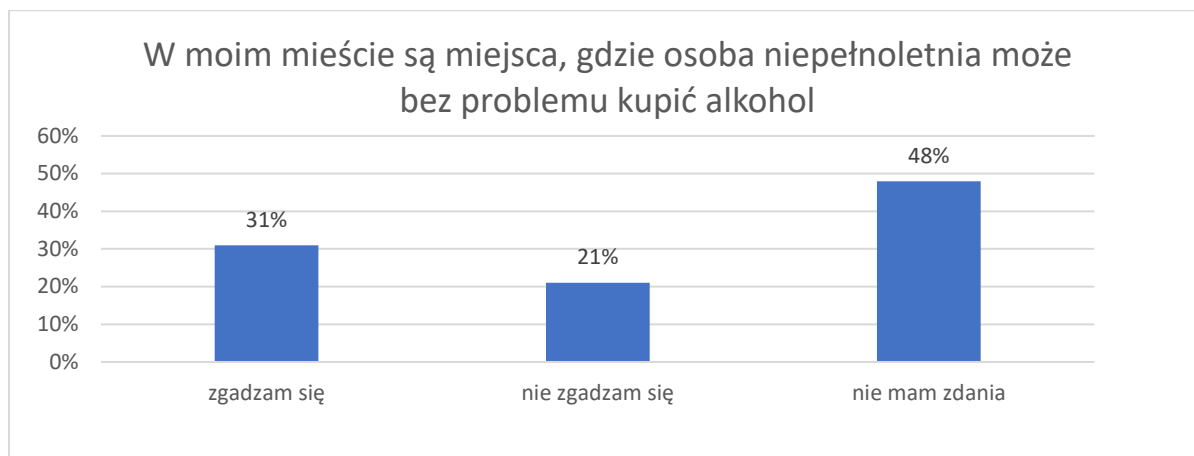
Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. W tym pytaniu 74% wskazało, że nigdy nie piło. Natomiast najwięcej, bo 11% ankietowanych odpowiedziało, że w wieku 11-13 lat.

Większość (74%) uczniów ma świadomość spożywania alkoholu i stwierdza, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednakże, nie można bagatelizować faktu, iż część uczniów zgodziła się ze stwierdzeniem, iż piwo nie jest alkoholem (16%). Co oznacza, że niemal 1/5 badanych uczniów nie jest świadoma wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka.

Wydaje się, że alkohol w Zduńskiej Woli jest dość łatwo dostępny dla uczniów Szkół Podstawowych, ponieważ aż **31% badanych zadeklarowało, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.**

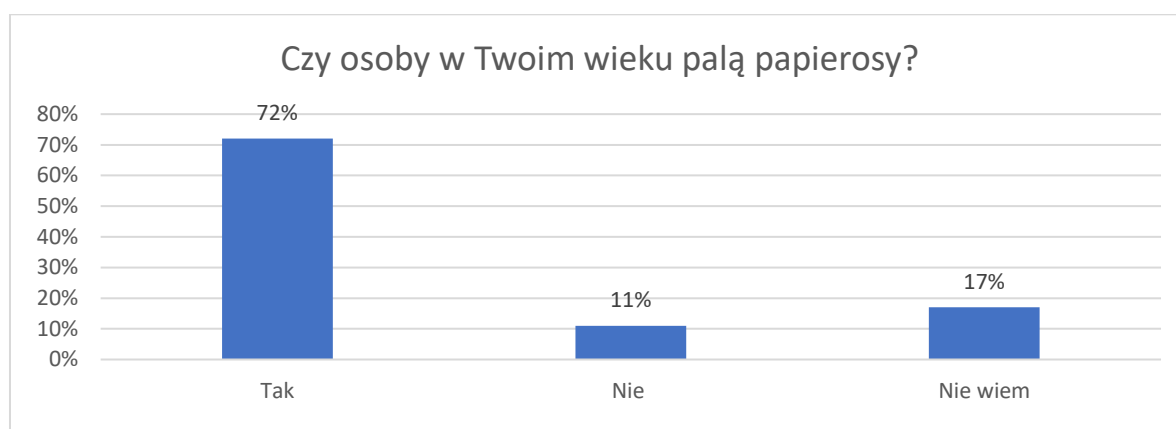
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

Jak wynika z badania ESPAD palenie tytoniu jest wśród uczniów z polskich szkół zachowaniem mniej powszechnym niż spożywanie alkoholu. Chociaż raz w życiu paliło 49,9% uczniów z młodszej i 65,5% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 23,0% uczniów z grupy młodziej i 35,5% ze starszej.

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

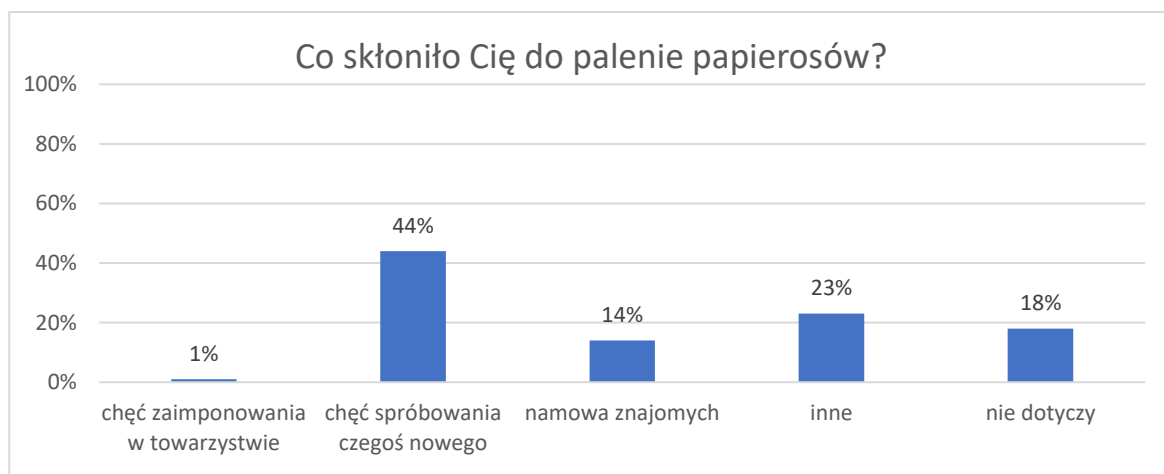
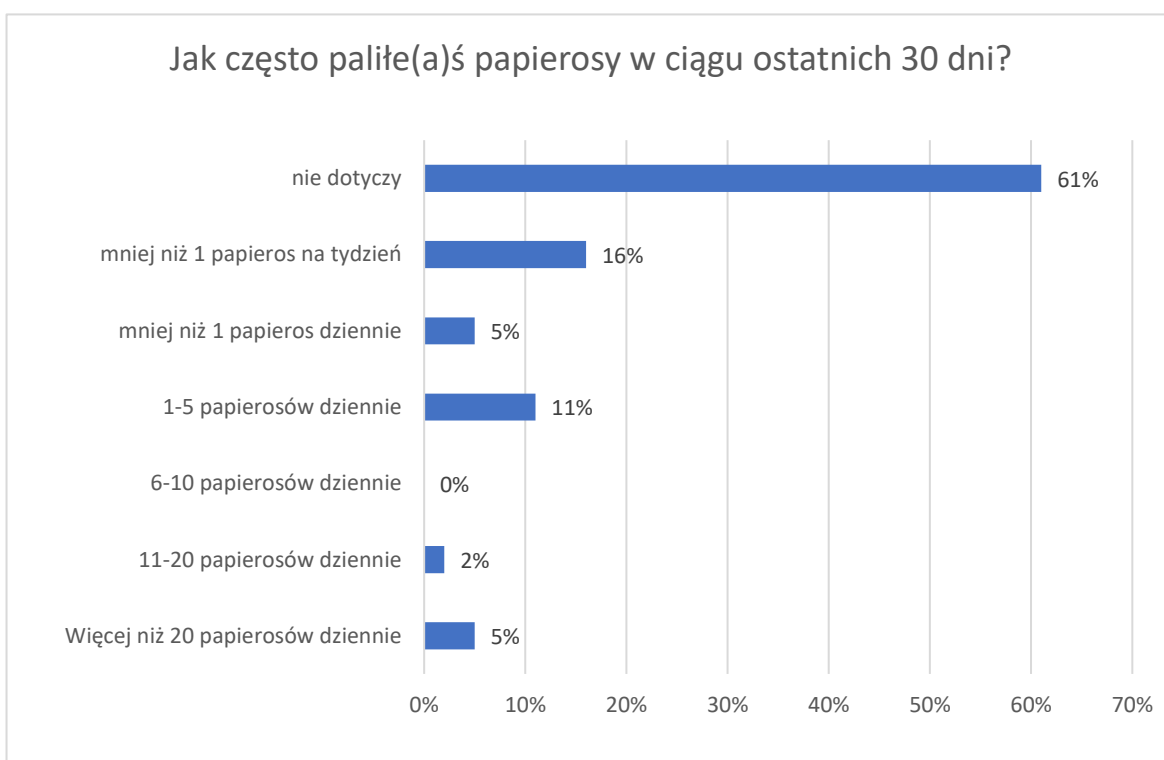
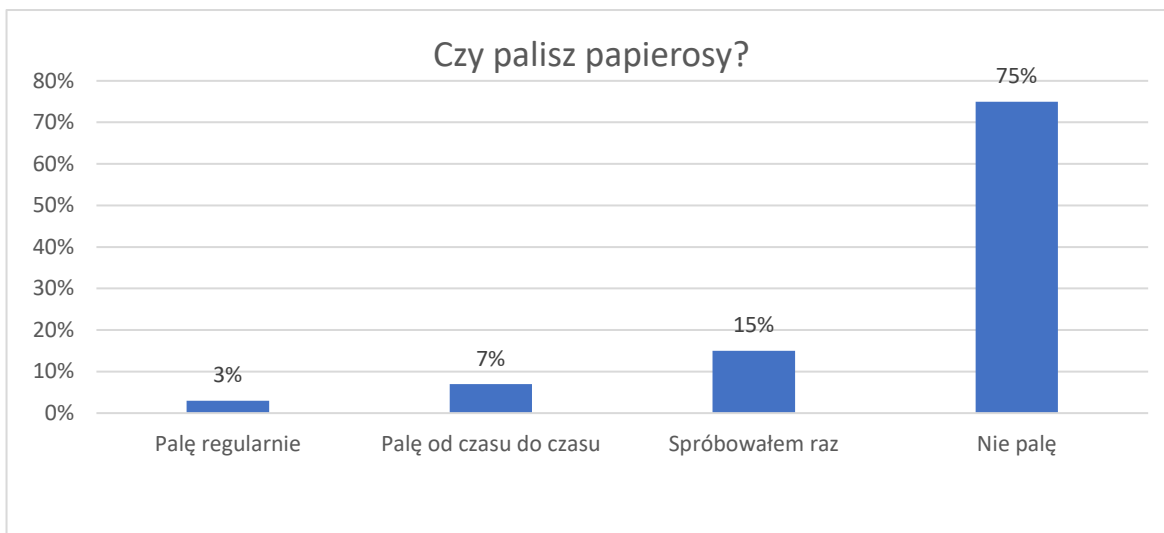
Jak wynika z przeprowadzonych badań 72% uczniów wskazało, że osoby ich rówieśnicy palą papierosy. Pozostałe 11% uczniów odpowiedziało przeciwnie, a 17% nie posiada wiedzy na ten temat.

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 25% uczniów, z czego 7% pali papierosy od czasu do czasu, a 3% deklaruje, że pali regularnie.** 15% badanych zadeklarowało jednorazową styczność z papierosami.

Aż 5% uczniów zadeklarowało, iż w ostatnich 30 dniach przed badaniem wypalili więcej niż 20 papierosów dziennie.

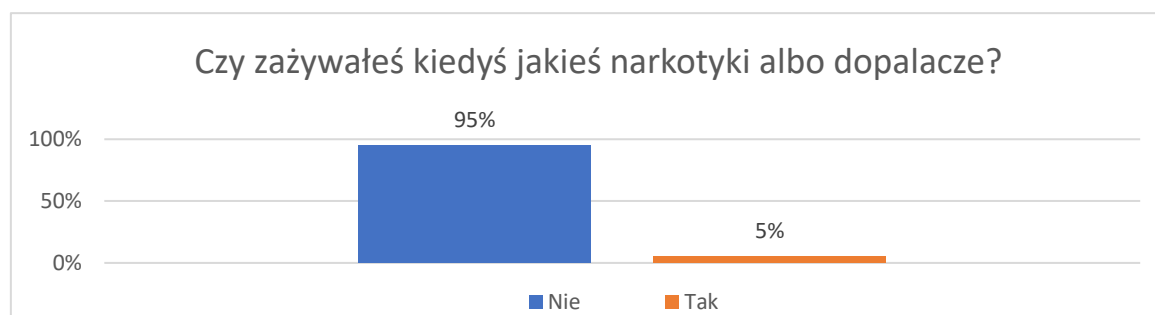
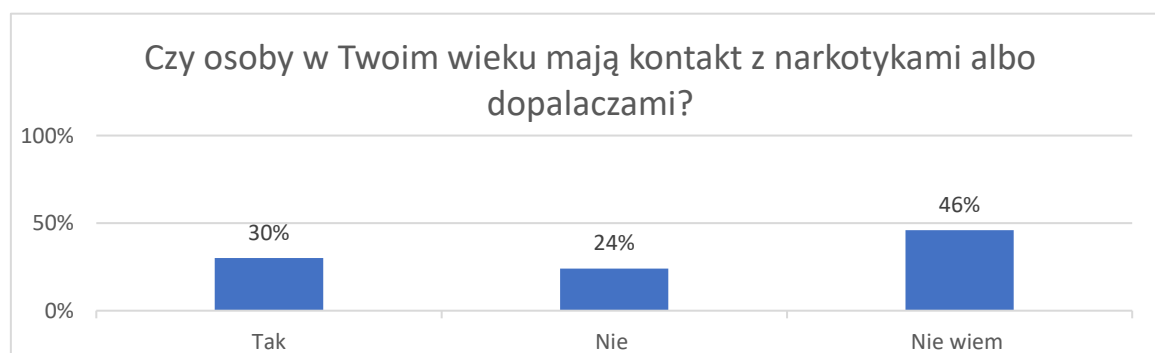
Najczęściej wskazywanymi powodami **palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, była chęć spróbowania czegoś nowego (44%) oraz namowa znajomych (14%).**

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZYE

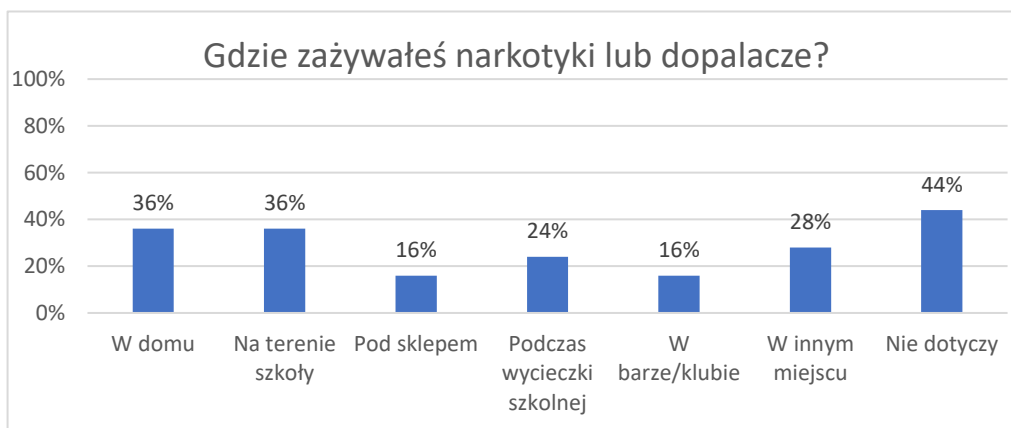
Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ekstazy (5,1%). Aktualne, okazjonalne używania substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia marihuanę lub haszysz przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używa tych środków ponad 16,7% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 29,6%.

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 30% uczniów wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. 5% ankietowanych uczniów Szkół Podstawowych w Zduńskiej Woli deklaruje, że przyjmowali już substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.

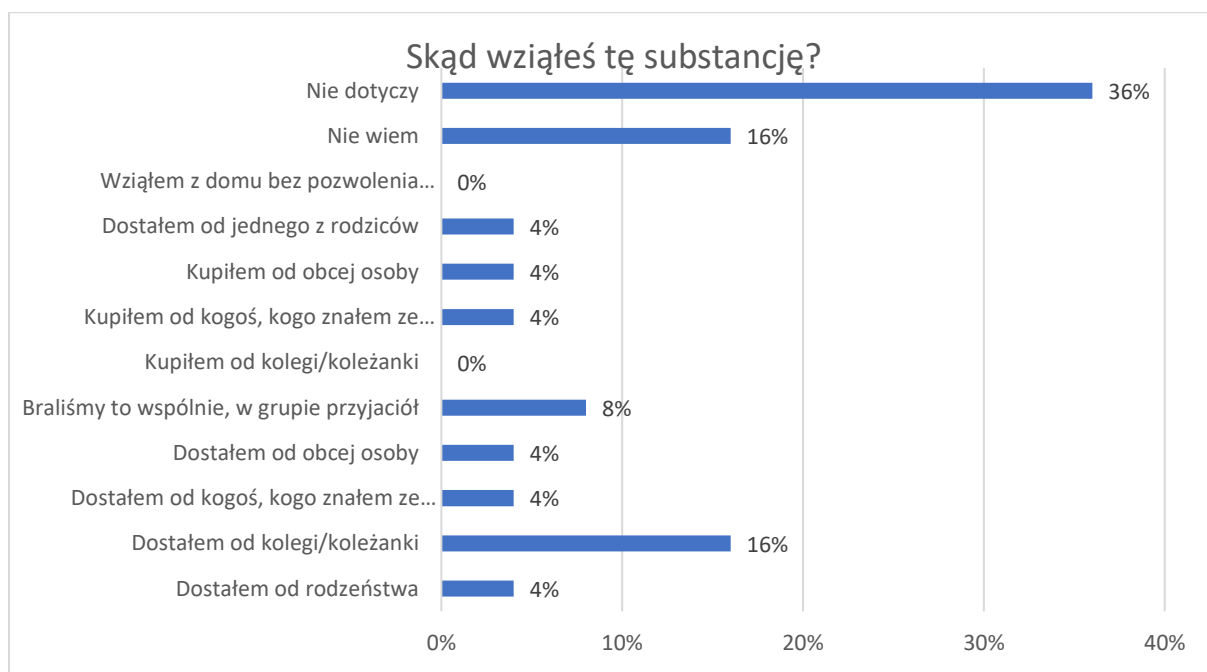

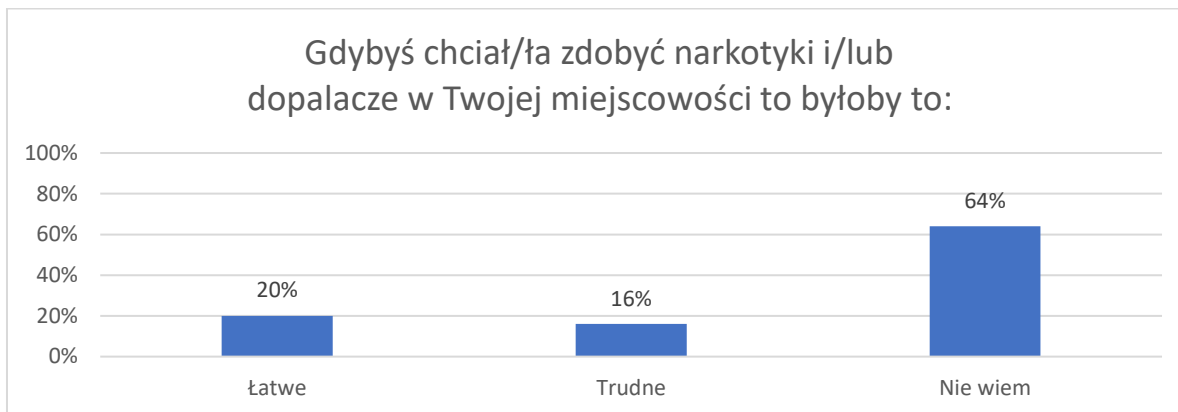
Uczniowie zostali również poproszeni o określenie, w jakich okolicznościach zażywali owe substancje psychoaktywne. Badani, którzy mają za sobą inicjację narkotykową wskazywali na wiele miejsc, w których zdarzyło im się przyjmować narkotyki lub dopalacze. **Respondenci deklarują, że zażywali je przede wszystkim w domu, na terenie szkoły, podczas wycieczek szkolnych oraz w innym nieokreślonym miejscu.**

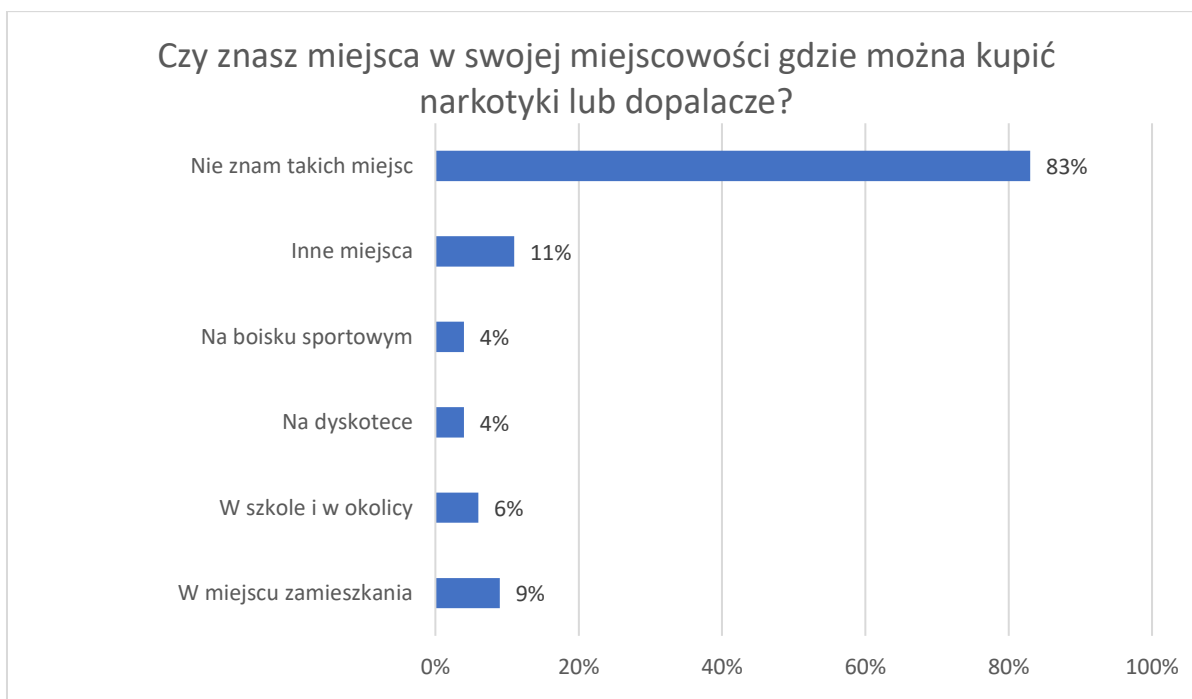
Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania substancji psychoaktywnych, to uczniowie w większości wskazywali, że dostali je od kolegi/koleżanki, grupy przyjaciół.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne** (64%). Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi nie dokonywali jeszcze próby zakupu narkotyków lub dopalaczy. Jednakże, **20% uczniów twierdzi, że byłoby to łatwe, a 16% uczniów odpowiedziało, że byłoby to trudne.**

Kolejno, zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość badanych nie posiada takiej wiedzy (83%), **aczkolwiek 9% uczniów wskazało, że można je kupić w miejscu zamieszkania, a 6%, że w szkole i w jej okolicach.**

SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ

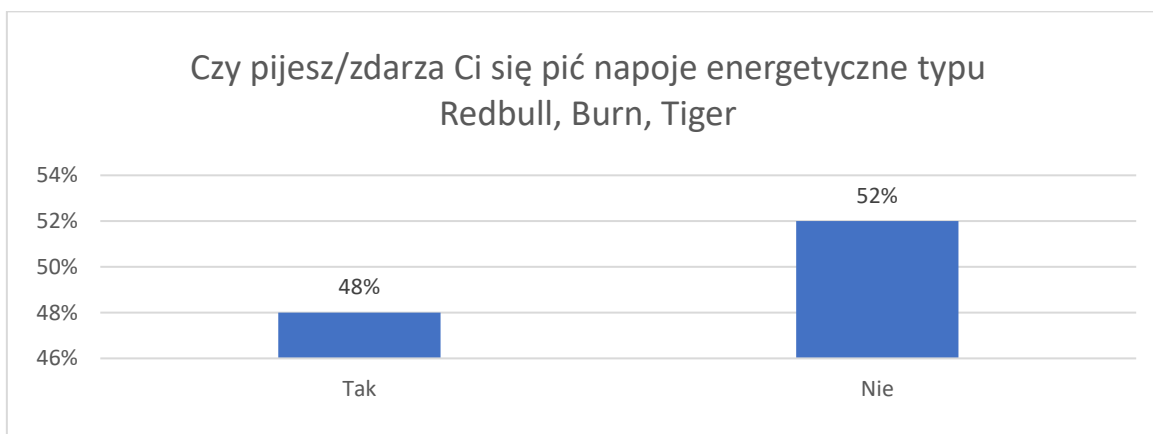
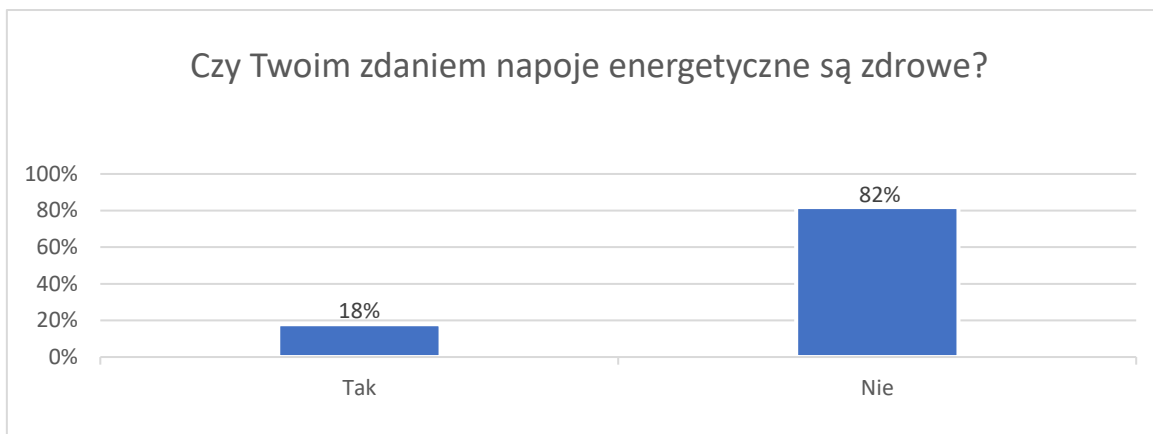

Napoje energetyzujące są bardzo popularną używką wśród dorosłych, młodzieży oraz dzieci. W Polsce napoje energetyzujące nazywane są „energetykami”, a przecież są one słabym źródłem energii. W języku angielskim na napoje energetyzujące używa się określeń „stimulant drink” czy „energy drink”. Skierowane są do osób dorosłych i mają na celu zmniejszenie uczucia zmęczenia, poprawę samopoczucia i wydolności organizmu. Często napoje energetyzujące mylone są z napojami izotonicznymi, które również są bardzo popularne wśród młodzieży.

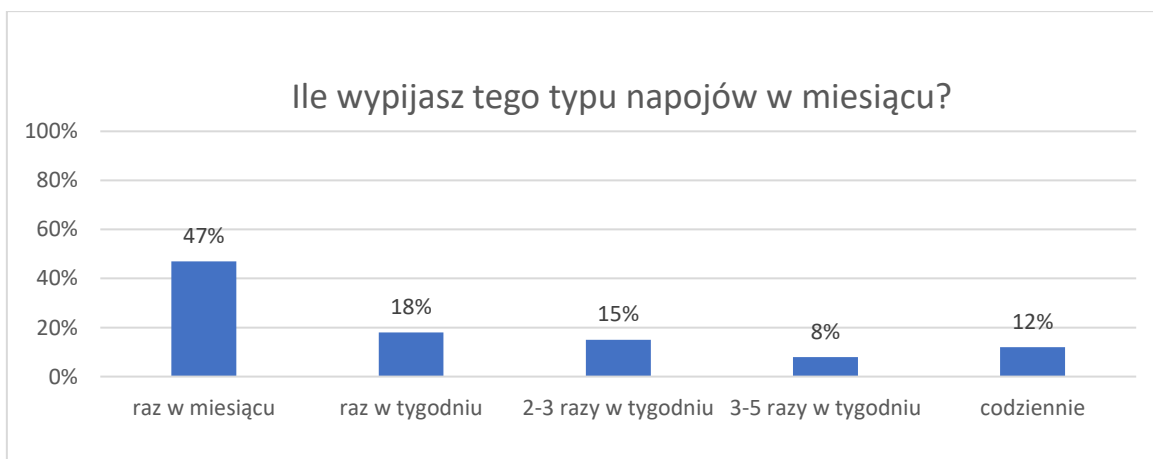
Napoje izotoniczne zostały zaprojektowane głównie z myślą o osobach aktywnych fizycznie oraz w stanach zwiększonej potliwości. Ich głównym zadaniem jest chronić organizm przed odwodnieniem oraz uzupełnić niedobory elektrolitów utraconych w trakcie wzmożonej aktywności fizycznej. Są łatwo przyswajalne, ponieważ stężenie rozpuszczalnych w nich cząstek jest takie samo jak we krwi człowieka. Różnice w składzie produktów: (energetyzujące – duża zawartość cukru, kofeiny, tauryny; izotoniczne – zawartość mikroelementów i makroelementów, witamin). Występują także różnice w oddziaływaniu na organizm (energetyzujące – funkcja pobudzająca; izotoniczne – zapobiegają odwodnieniu organizmu, uzupełniają elektrolity). Napoje energetyzujące (tzw. energy drinki, napoje wysokooktanowe) to gazowane napoje bezalkoholowe, które mają działanie pobudzające. Napoje te, wzbogacane są o substancje, które mają za zadanie poprawiać sprawność fizyczną (w krótkim przedziale czasowym), psychofizyczną oraz zdolność koncentracji. Najczęściej w swoim składzie zawierają kofeinę, znaczną ilość cukru i taurynę.

Spożywanie napojów energetyzujących u coraz młodszych osób zdecydowanie rośnie, co jest niepokojące z punktu widzenia zdrowia publicznego.

Zbadaliśmy przekonania uczniów ze Zduńskiej Woli, na temat napojów energetyzujących. 18% uczniów jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej 48% uczniów deklaruje, że pije napoje energetyczne.

Uczniowie deklarujący spożywanie napojów energetycznych, najczęściej wskazywali, że piją je raz w miesiącu (47%). Pojawiały się również odpowiedzi, mówiące o przyjmowaniu tych napojów codziennie (12%).

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD

Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.¹⁴

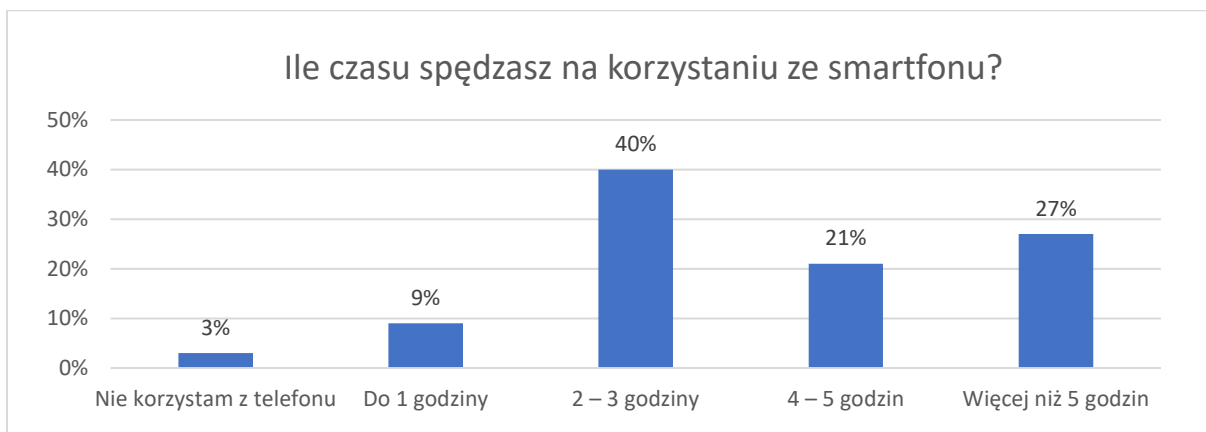
Uczniowie szkół podstawowych ze Zduńskiej Woli deklarują, że na korzystaniu z komputera spędzają najczęściej do 4 godzin dziennie.

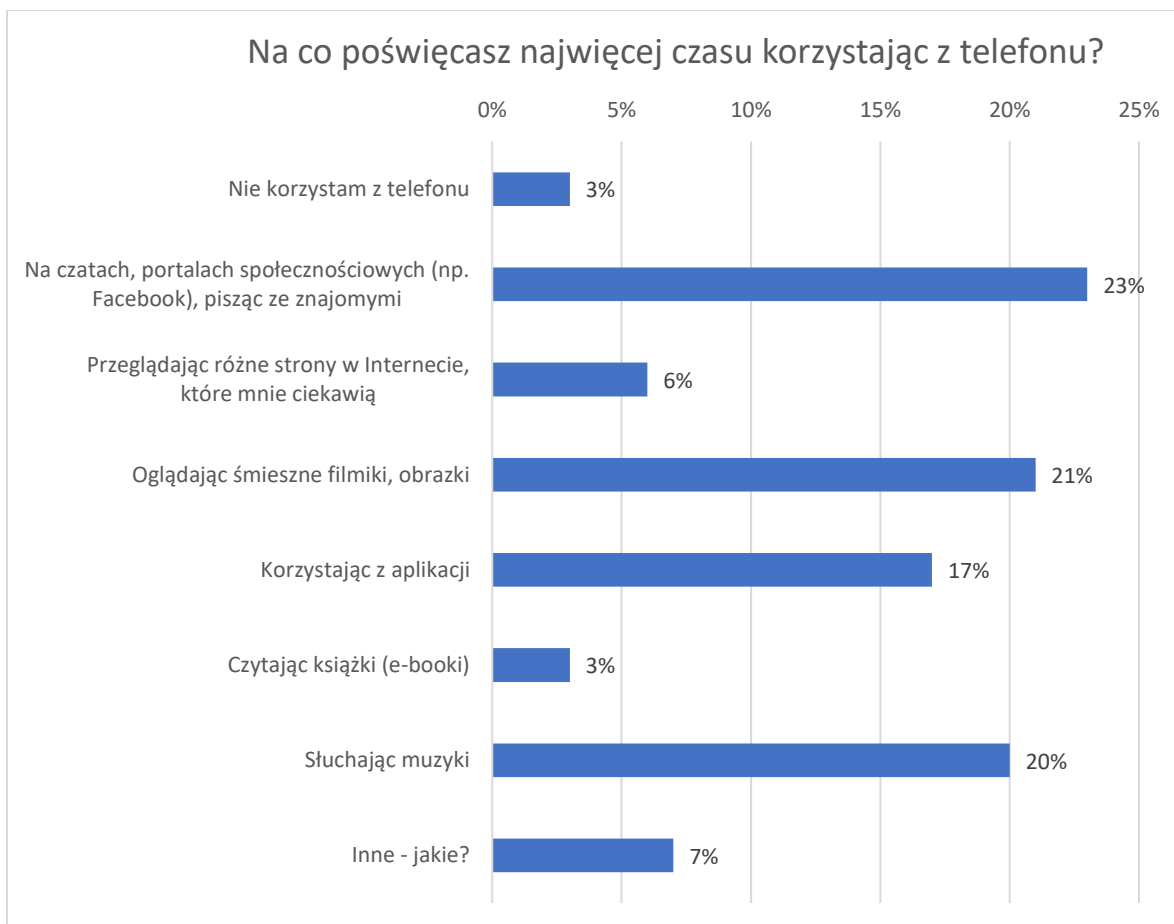
W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas w przedziale 2-3 godzinny dziennie (40%).

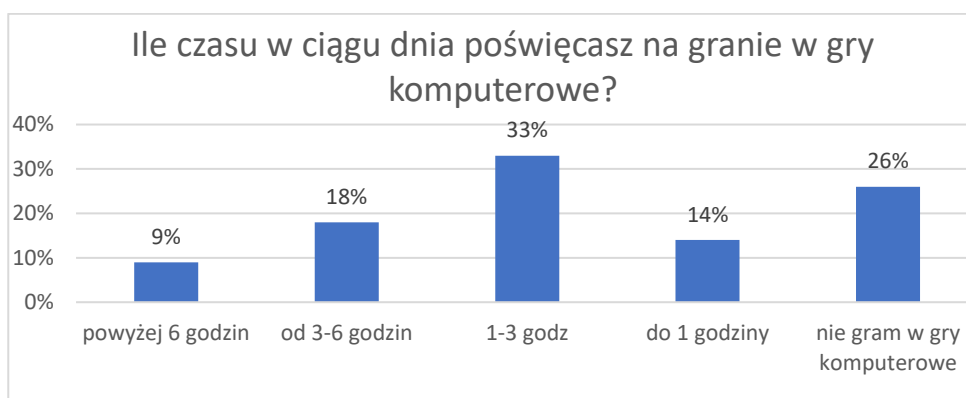
¹⁴ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

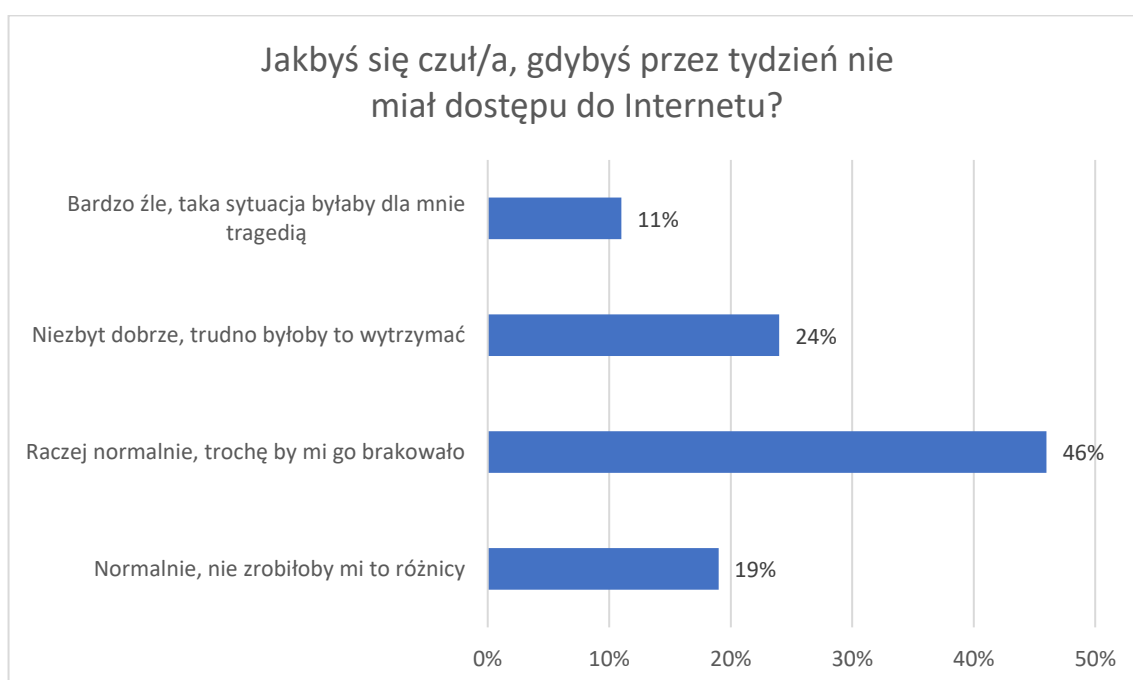
Najbardziej popularnymi formami aktywności ze smartfonem okazują się być czaty oraz portale społecznościowe – takie jak Facebook i Instagram (23%), oglądanie śmiesznych filmików i obrazków oraz słuchanie muzyki (20%).

Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 26% uczniów, że nie grają w gry komputerowe. Jednakże 9% uczniów poświęca ponad 6h dziennie na gry komputerowe. Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

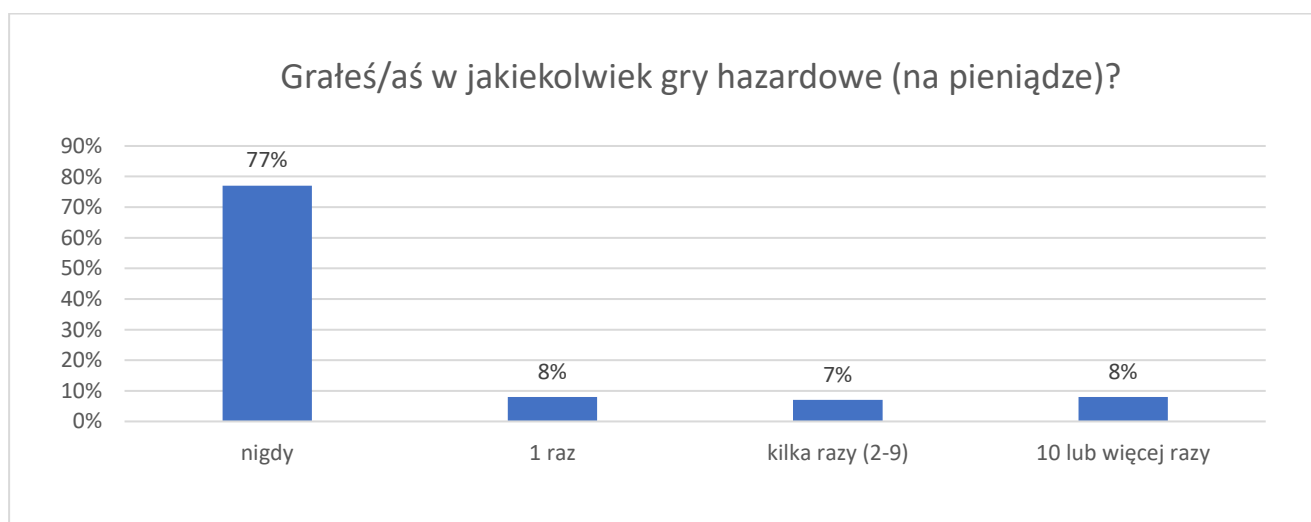

Łącznie 65% uczniów deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (35%). Jednocześnie 11% uczniów stwierdziło, że korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby bardzo negatywnie – wręcz tragicznie.

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodnych grach hazardowych coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)¹⁵.

Uczniowie ze Zduńskiej Woli w sporej większości (77%) nie mają doświadczenia z grami na pieniądze. Jednakże 23% uczniów miało do czynienia z taką formą hazardu.

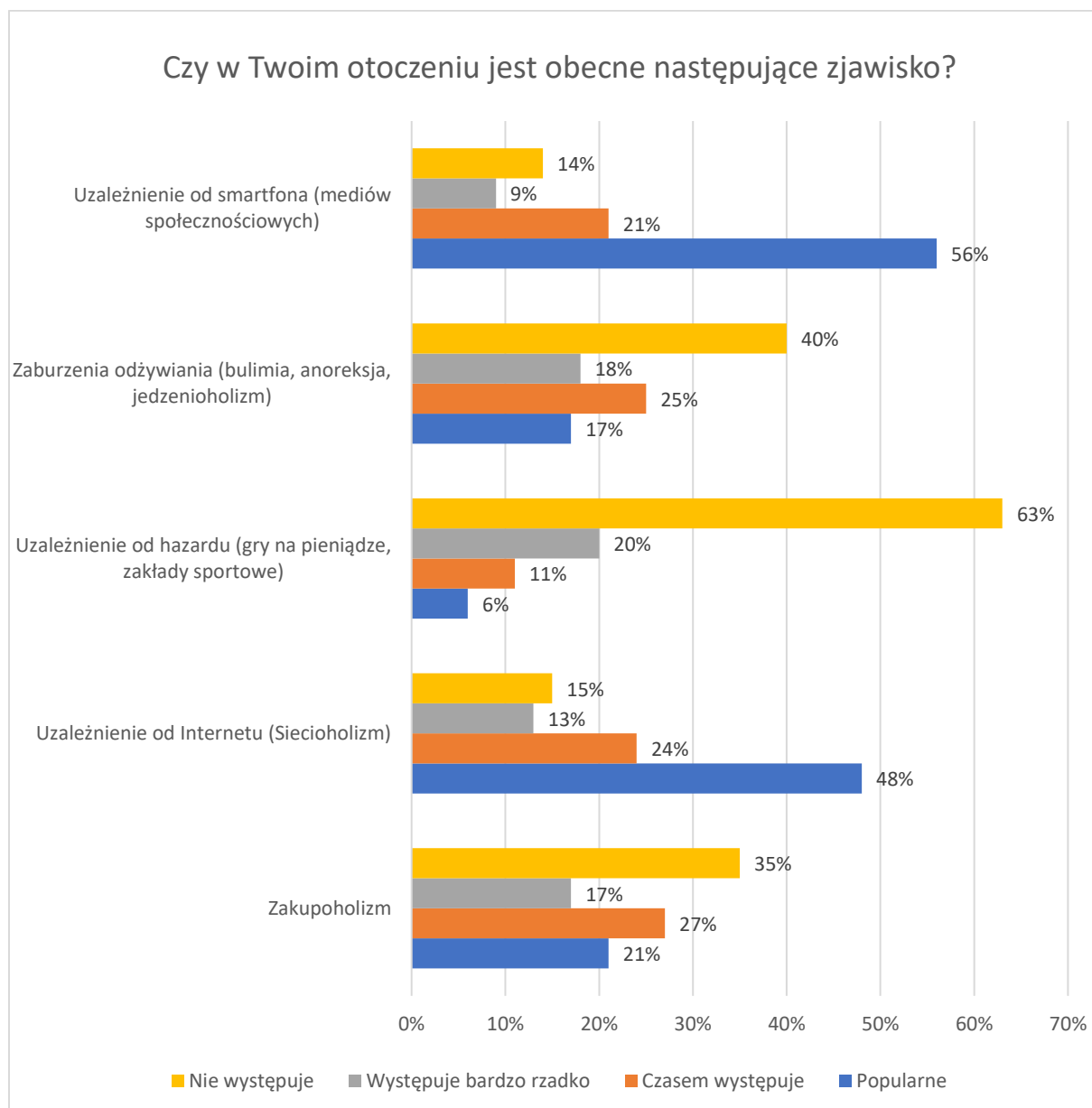
¹⁵ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

Poprosiliśmy również uczniów Zduńskiej Woli o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci oceniali poszczególne zjawiska uzależnień na skali od nie występującego do występującego bardzo często.

Za najbardziej powszechne uzależnienia behawioralne uczniowie w Zduńskiej Woli uznali: uzależnienie od smartfona (56%) oraz sieciorholizm (48%).

Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższy wykres.

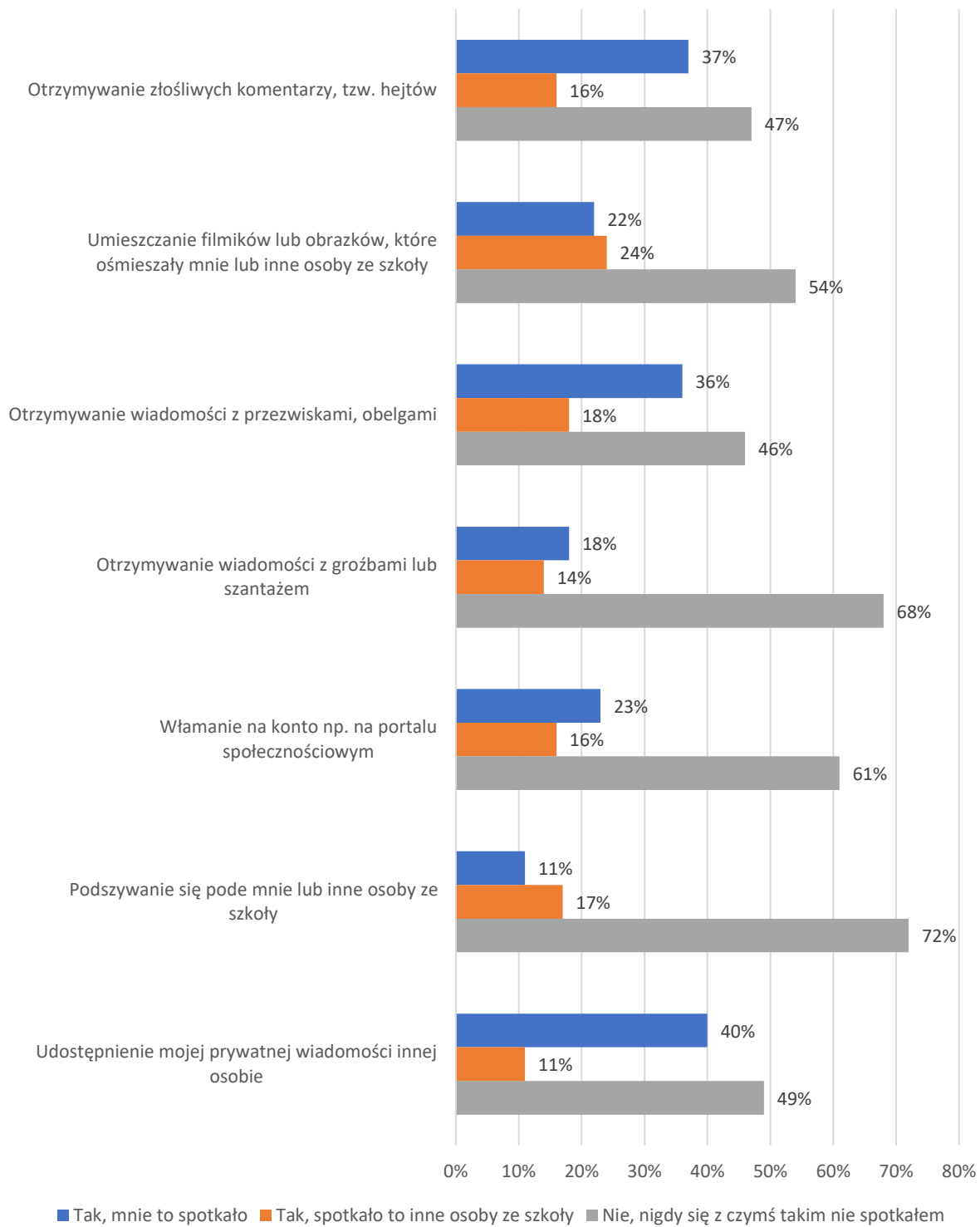
Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia uczniów związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom nie są obce wymienione powyżej doświadczenia.

37% uczniów szkół podstawowych ze Zduńskiej Woli doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często byli odbiorcami obraźliwych wiadomości z obelgami i wyzwiskami (36%) a także byli ofiarami udostępniania osobom trzecim ich prywatnej wiadomości (40%).

Wskazuje to na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Styczność z cyberprzemocą

CZAS WOLNY

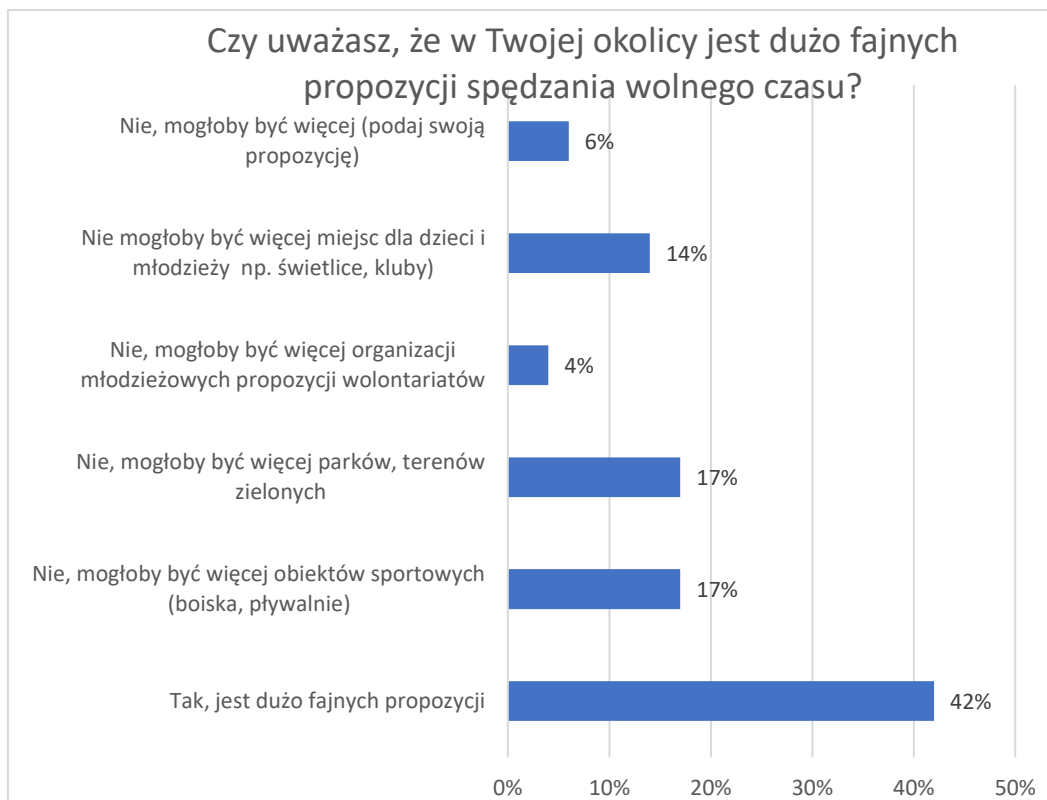
Wśród ulubionych sposobów spędzania czasu wolnego młodzieży dominują spotkania z przyjaciółmi i znajomymi (86%). Popularną aktywnością towarzyską są też wyjścia do dyskotek i klubów (19%), jednak miłośników tego typu rozrywki po raz kolejny ubyło. Blisko jedna trzecia badanych (31%) najchętniej przeznaczą wolny czas na uprawianie sportu, które jest minimalnie mniej popularne niż dwa lata temu. Po jednej czwartej uczniów lubi spędzać czas grając w gry komputerowe (25%) lub surfując w Internecie (25%), a jedna dziesiąta (10%) – na udzielaniu się w serwisach społecznościowych. Podobne jak przed dwoma laty odsetki uczniów preferują spędzać wolny czas z książką (17%) lub przed telewizorem (18%). Około jednej ósmej (13%) poświęca czas na aktywności artystyczne, a nieco mniej (9%) chodzi na koncerty. „Nic nierobienie” – spanie, leżenie, odpoczywanie – stanowi preferowaną formę spędzania czasu wolnego niemal jednej trzeciej młodzieży (29%), a jej popularność utrzymuje się od dwóch lat na wyższym niż wcześniej poziomie.¹⁶

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Uczniowie uważają, że w okolicy jest wiele atrakcyjnych propozycji spędzania wolnego czasu, jednak zaznaczają, iż **mogłoby pojawić się więcej obiektów sportowych, terenów zielonych, świetlic oraz miejsc dla dzieci i młodzieży typu świetlice/kluby.**

---

¹⁶ Centrum Badań Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Młodzież 2018, Warszawa 2019 (dostęp: 5.10.2020 r.)

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Uczniowie najczęściej czasu wolnego spędzają: ze znajomymi z klasy/szkoły (30%) oraz spoza niej (22%), a także z rodziną (21%). Część uczniów odpowiedziała, iż woli spędzać wolny czas samemu (18%).

ANALIZA PORÓWNAWCZA WYNIKÓW BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD
UCZNIÓW SZKÓŁ MIASTA ZDUŃSKA WOLA W 2020 ROKU DO BADAŃ
Z 2023 ROKU

Poniżej wyszczególniono różnice pomiędzy badaniami w poszczególnych badanych obszarach dla szkół podstawowych

- Alkohol:
- deklaracja dotyczące inicjacji alkoholowej na niższym poziomie w porównaniu do badań z 2020 roku:

	Klasy 6-8
Badanie z 2020 r.	24%
Badanie z 2023 r.	16% (-8%)

- Papierosy:
- deklaracja dotyczące inicjacji nikotynowej na wyższym poziomie w porównaniu do badań z 2019 roku

	Klasy 6-8
Badanie z 2020 r.	18%
Badanie z 2023 r.	25% (+7%)

- Narkotyki i dopalacze:
- deklaracje dotyczące inicjacji narkotykowej aktualnie na wyższym poziomie w porównaniu z badaniem z 2020 roku.

	Klasy 6-8
Badanie z 2020 r.	4%
Badanie z 2023 r.	5% (+1%)

- Przemoc w szkole:
  - deklaracje uczniów wskazują, że aktualnie większa liczba z nich doświadczyła w środowisku szkolnym przemocy ze strony innych uczniów.

	Klasy 6-8
Badanie z 2020 r.	35%
Badanie z 2023 r.	58% (+23%)

ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI SZKÓŁ W ZDUŃSKIEJ WOLI

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

O wyrażenie swojego zdania dotyczącego zachowań ryzykowanych podejmowanych przez dzieci i młodzież, poprosiliśmy **nauczycieli szkół podstawowych w Zduńskiej Woli**. Nauczyciele są niejako „osobami pierwszego kontaktu” w środowisku szkolnym, które mogą zainterweniować i pomóc swoim podopiecznym w trudnych sytuacjach.

W badaniu wzięło udział 81 osób – nauczycieli, wychowawców i specjalistów takich jak pedagog specjalny, psycholog, pedagog. Średnia wieku ankietowanych nauczycieli to 48 lat.

WYNIKI BADAŃ

W jednym z pierwszych pytań skierowanych do nauczycieli Szkół Podstawowych w Zduńskiej Woli poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym. **Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi¹⁷ problemami występującymi w ich szkole są: uzależnienie od Internetu (82%), cyberprzemoc (73%) oraz agresja między uczniami (64%).** Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawiono w poniższej tabeli. Nauczyciele wymieniali również następujące problemy, które ich zdaniem są ważne w ich szkole: **dewastację mienia szkolnego, uzależnienie od urządzeń cyfrowych, brak kultury uczniów, agresja słowna.**

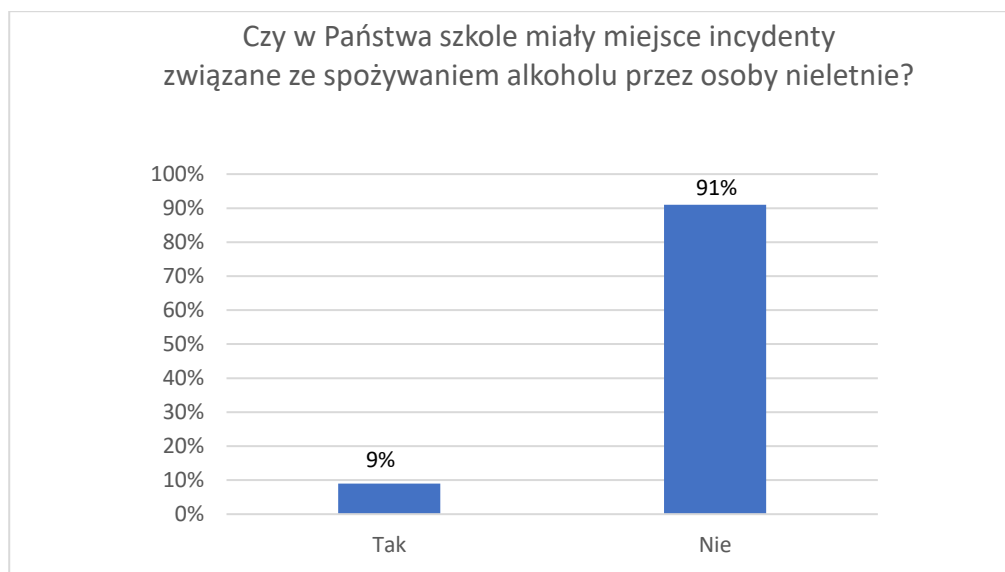

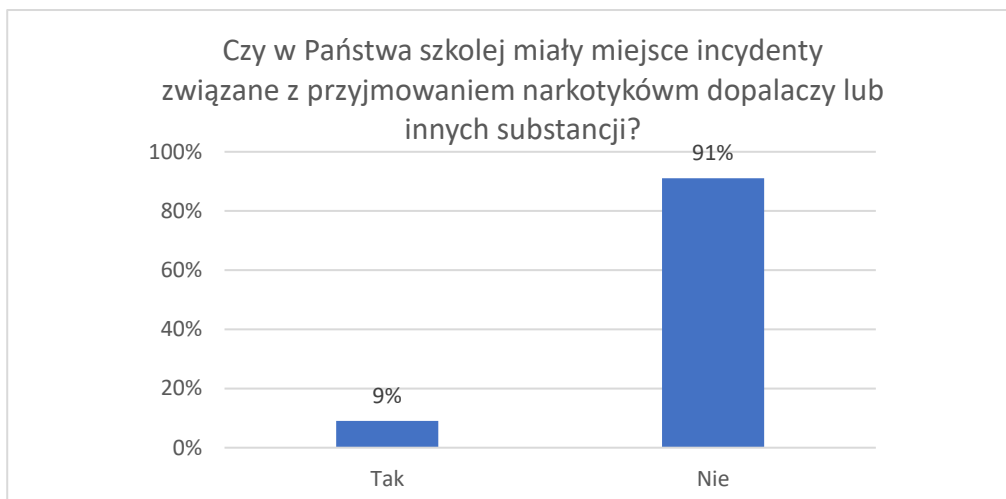
¹⁷ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz istotny

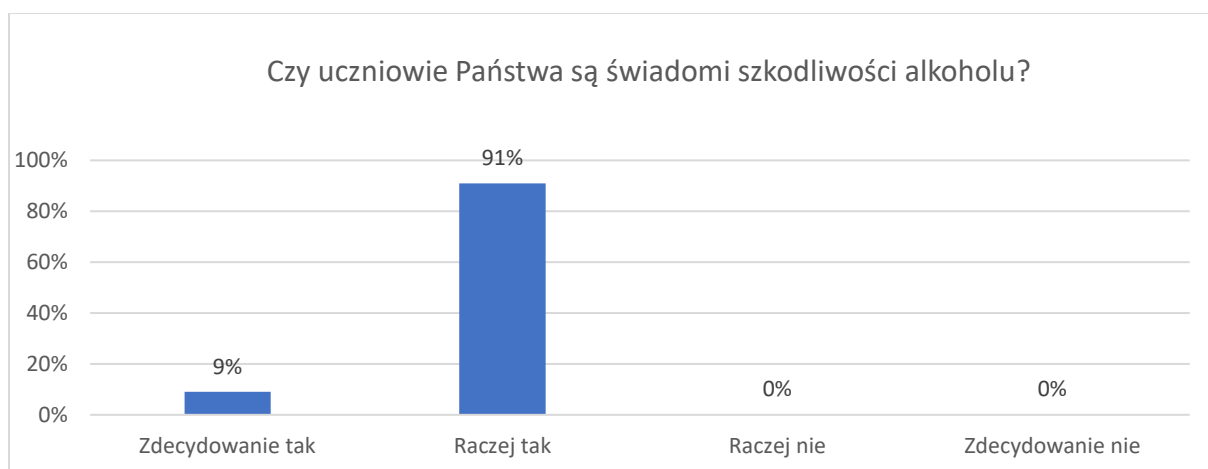
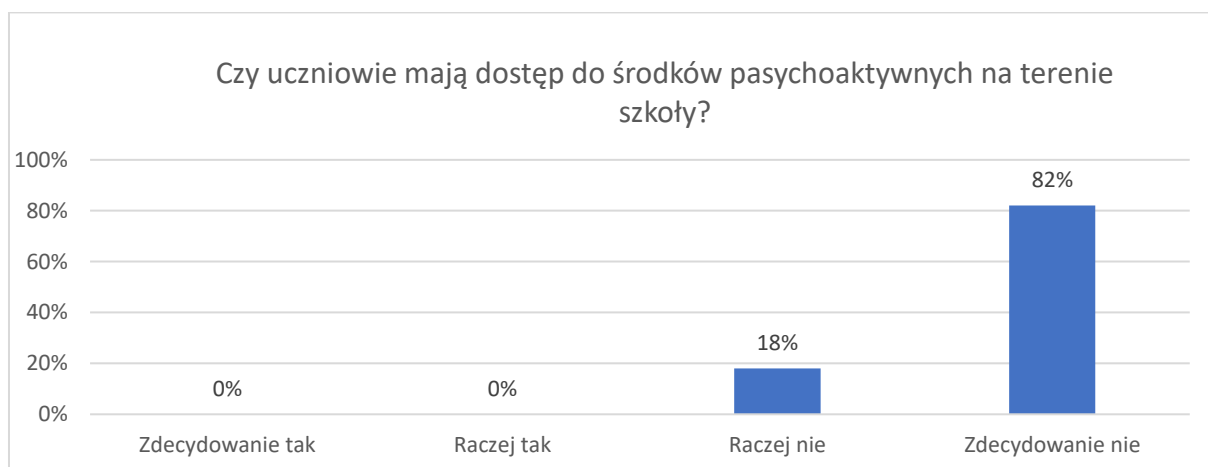
	Bardzo istotny	Istotny	Przeciętny	Mało istotny	Nieistotny
Agresja między uczniami	27%	37%	36%	0%	0%
Przemoc w rodzinie uczniów	9%	18%	46%	18%	9%
Cyberprzemoc	18%	55%	27%	0%	0%
Uzależnienie od Internetu	9%	73%	18%	0%	0%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	0%	18%	0%	73%	9%
Palenie papierosów i e-papierosów	0%	27%	46%	27%	0%
Spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie	0%	0%	27%	55%	18%
Zażywanie leków w celach odurzenia się	0%	0%	9%	45%	46%
Przyjmowanie narkotyków	0%	0%	0%	55%	45%

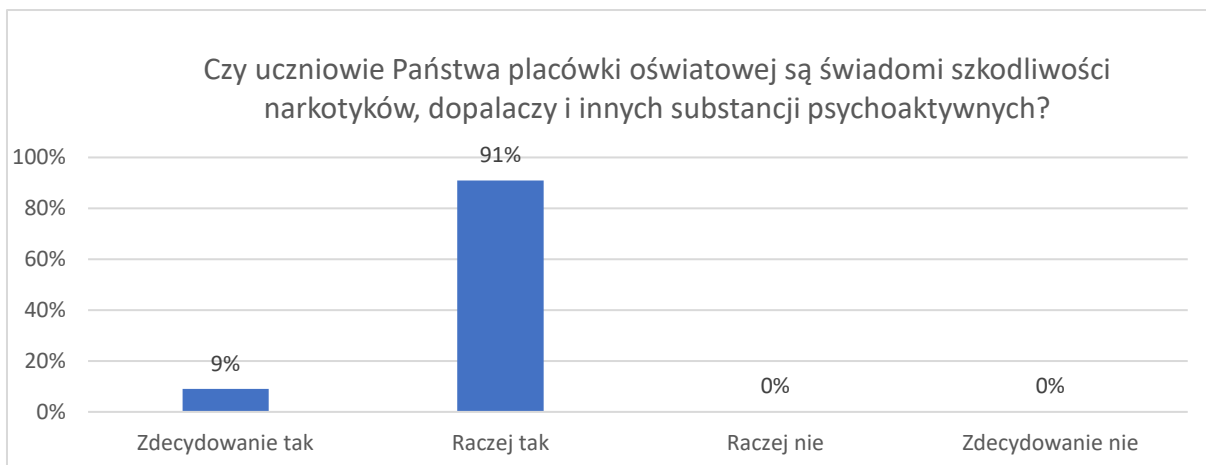
Nauczyciele w 91% przyznali, że w ich środowisku szkolnym nie miały miejsca incydenty związane ze spożywaniem przez uczniów alkoholu oraz w 91% nie miały miejsca incydenty związane z przyjmowaniem narkotyków lub dopalaczy.

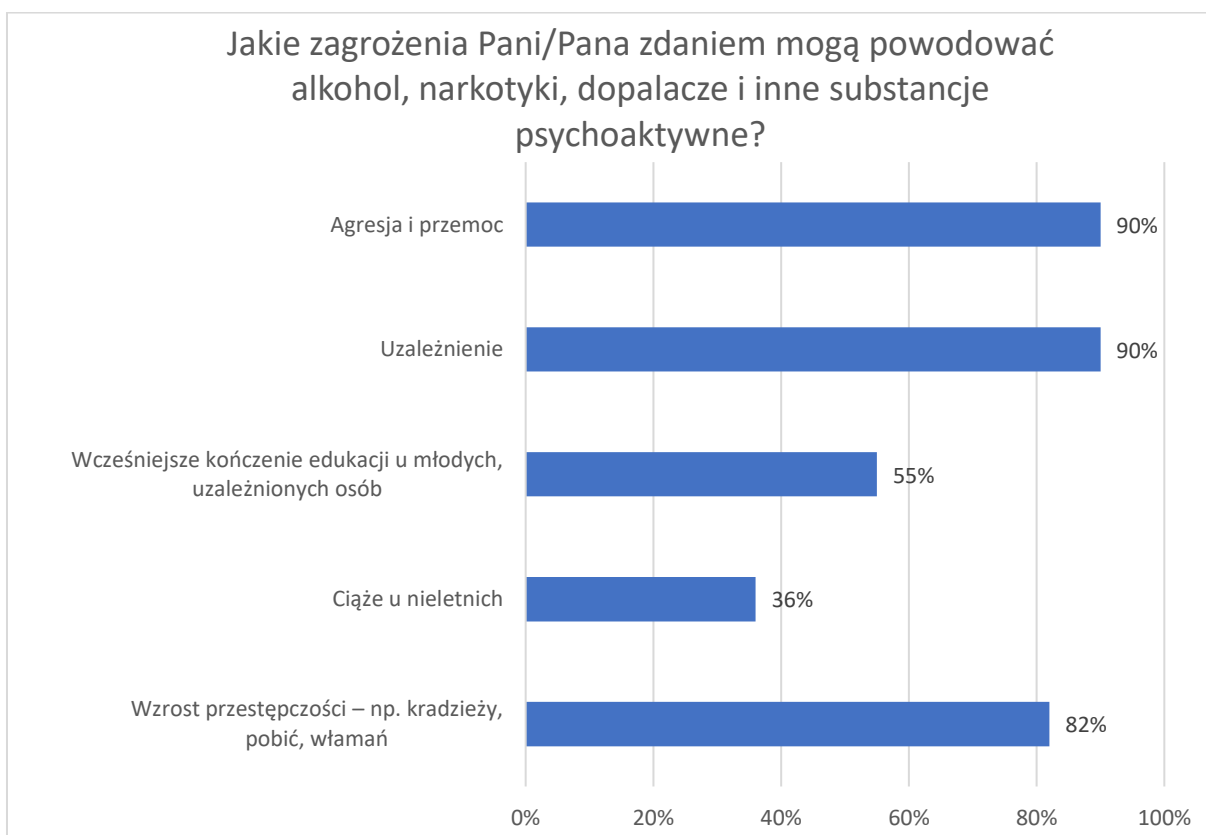

100% pedagogów szkół w Zduńskiej Woli wskazuje, że ich zdaniem **uczniowie są świadomi szkodliwości** alkoholu. Również 100% nauczycieli uważa, iż uczniowie są świadomi szkodliwości narkotyków i dopalaczy. 100% ankietowanej grupy stwierdziło, że ich podopieczni nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.

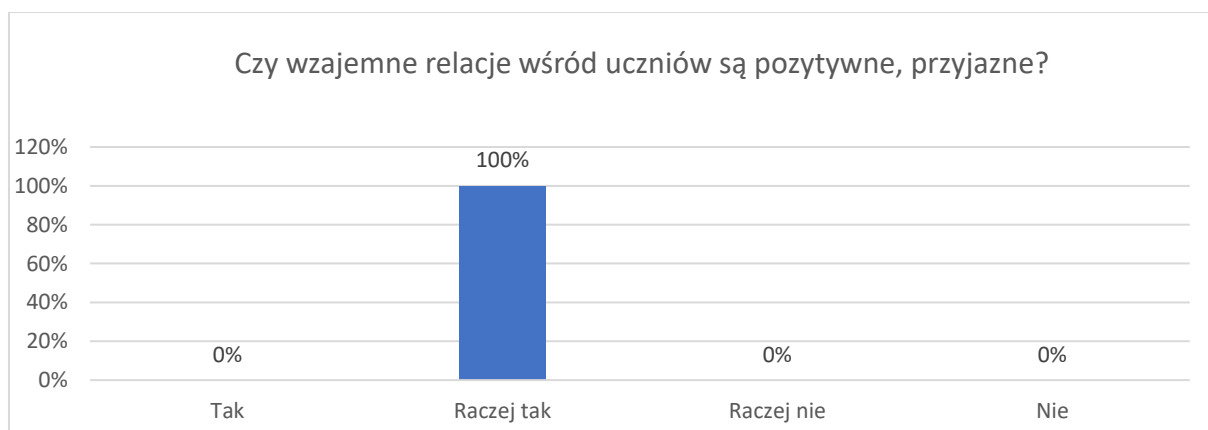
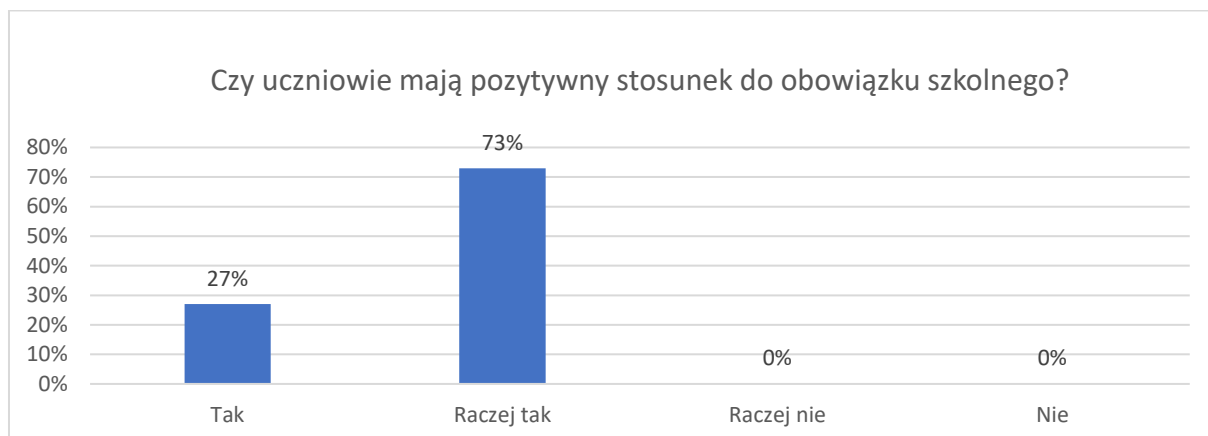

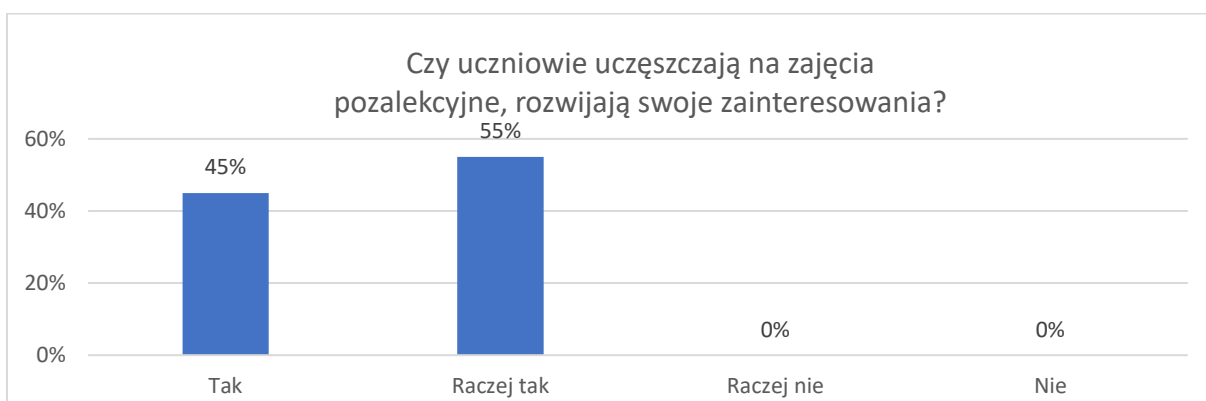
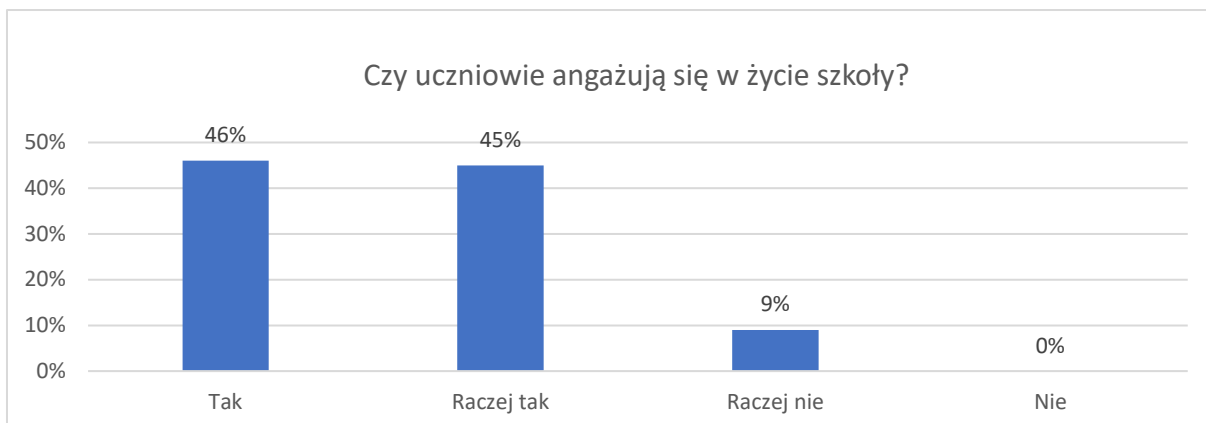
Na poniższym wykresie zaprezentowano szczegółowy rozkład wskazań badanych nauczycieli względem zagrożeń jakie mogą powodować: alkohol, narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne. **90% wskazało na uzależnienie. Również 90% na agresję i przemoc, a 82% na wzrost przestępczości.** Najmniej wskazań uzyskała zaproponowana odpowiedź: ciąża u nieletnich (36%).

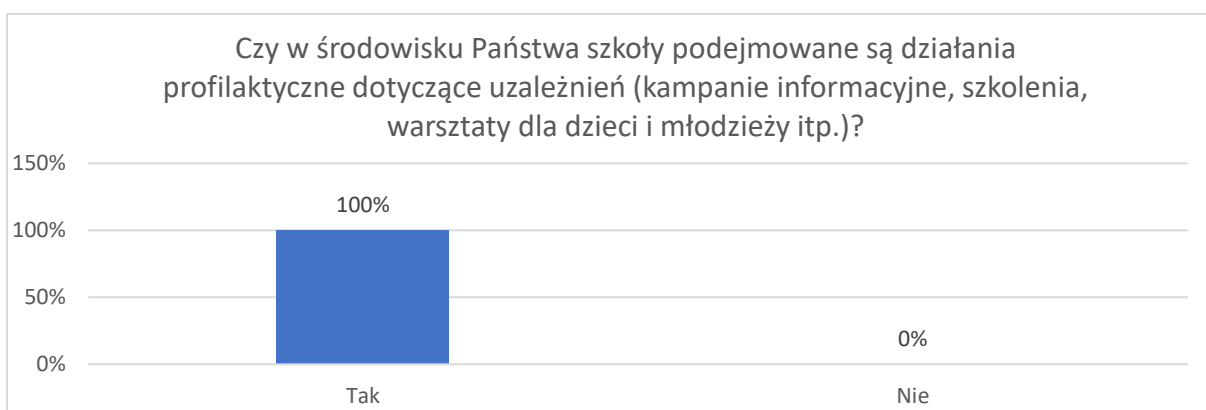
100% badanych pedagogów szkół podstawowych ze Zduńskiej Woli deklaruje, że **uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego**. 100% nauczycieli ocenia **relacje między uczniami jako przyjazne i pozytywne**. Opisane wskazania nauczycieli potwierdzają, że wśród uczniów panuje poczucie przynależności do grupy oraz obserwowane są odpowiedzialne postawy uczniów i chęć udzielania wzajemnie pomocy.

Zdaniem 91% ankietowanych nauczycieli uczniowie angażują się w życie szkoły. Łącznie 100% respondentów wskazało, że uczniowie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne dzięki którym rozwijają swoje zainteresowania i pasje.

Ostatnie pytanie ankiety dla nauczycieli poruszało kwestię organizacji w szkole, w której pracują działań profilaktycznych dotyczących uzależnień. **Wszyscy jednogłośnie wskazali na odpowiedź TAK – jednocześnie wymieniając następujące działania: realizację programów profilaktycznych, warsztaty, pogadanki z psychologiem lub specjalistami, prelekcje i spektakle.**

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Zduńskiej Woli:

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Zduńskiej Woli można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

- Najpoważniejszymi problemami społecznymi w opinii dorosłych mieszkańców są: zanieczyszczenie powietrza – smog (93%), uzależnienia behawioralne (75%), uzależnienie od alkoholu (72%) oraz uzależnienie od papierosów. Z kolei bardzo powszechnymi zjawiskami uzależnień w ich środowisku są: nikotynizm (85%), sieciologizm (81%) oraz alkoholizm (77%). Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań w obszarze walki o poprawę jakości życia mieszkańców.
- Z przeprowadzonych badań wynika, że większość badanych mieszkańców spożywa alkohol okazjonalnie. 38% badanych zadeklarowało, że spożywają alkohol kilka razy w roku, a 25% - kilka razy w miesiącu. 13% respondentów to osoby pijące alkohol raz w tygodniu, a 8% - kilka razy w tygodniu. 48% respondentów spożywa jednorazowo od 1-2 porcji alkoholu, 16% 3-4 porcji. 16% przebadanych mieszkańców Zduńskiej Woli deklaruje abstynencję.
- 66% z badanych mieszkańców Zduńskiej Woli nie wie, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w jego rejonie zamieszkania.
- Wiedza na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców miasta na wysokim poziomie. 97% respondentów jest świadoma, że kobiety w ciąży nie powinny pić alkoholu, 96% że prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu nie jest bezpieczne, a 96% że alkohol nie jest środkiem, który pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.
- Jak wynika z ankiety, palenie wyrobów tytoniowych wśród mieszkańców miasta nie jest powszechnym problemem, gdyż 74% badanych mieszkańców nie znajduje się

obecnie w nikotynowym nałogu. Do regularnego palenia tradycyjnych papierosów przyznało się 12% badanych, a e-papierosów - 4%. Okazjonalnie papierosy lub e-papierosy pali 10% respondentów.

- Problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród dorosłych mieszkańców Zduńskiej Woli jest zauważalny. 49% z ankietowanych mieszkańców twierdzi, że znają w swoim otoczeniu przynajmniej jedną osobę przyjmującą substancje psychoaktywne.
- Wyniki dotyczące występowania przemocy w rodzinie wskazują, że 49% respondentów nie ma w swoim otoczeniu osób, które doświadczałyby przemocy w rodzinie. 25% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 26% nie ma pewności i podejrzewa, że taka sytuacja może mieć miejsce.
- 62% z respondentów nie wiedzą, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.
- 90% badanych uważa, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie oznacza zakończenia problemu przemocy w rodzinie.
- Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Zduńskiej Woli można określić jako występujący, ale nie rozpowszechniony – 93% mieszkańców przyznaje, że nie grywa w gry na pieniądze.
- 87% ankietowanych mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Badani wskazali szczególnie na potrzebę organizacji warsztatów profilaktycznych dla uczniów (33%), wsparcia psychologicznego dla rodzin (27%) oraz otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (16%).

Rekomendowane działania dla dorosłych mieszkańców:

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie miasta plakaty i bilbordy. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto wykorzystać przy tym nowe media. Warto również wykorzystać tablice informacyjne w miejscach publicznych. Kampania powinna uwzględniać również

informacje dla mieszkańców miasta, na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu (także jeśli chodzi o kogoś znajomego lub członka rodziny).

- Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień.
- Organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych. Ważne przed przeprowadzeniem szkoleń, jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych.
- Wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Organizowanie szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmocnienie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami.
- Współpraca z Policją, na przykład w celu rozpowszechniania przez nich ulotek, broszur i materiałów edukacyjnych podczas kontroli drogowych na temat wpływu alkoholu na organizm.
- Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.
- Podjęcie działań profilaktycznych wykorzystując przy tym strategię informacyjną mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu
- Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.

- Należałoby mimo wszystko zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

Sprzedawcy napojów alkoholowych:

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy **odpowiedzialnie podchodzą** do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol 58% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek a 40% robi to często. 98% badanych sprzedawców deklaruje, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej. Zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Zduńskiej Woli, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.
- Sprzedawcy napojów alkoholowych w Zduńskiej Woli deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (46%), kilka razy w miesiącu (22%).
- Kampania informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją

Dzieci i młodzież szkolna

- Zdaniem uczniów z Zduńskiej Woli najbardziej popularnymi zjawiskami w ich otoczeniu są uzależnienie od smartfonu (56%) oraz siecioholizm (48%).
- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Zduńskiej Woli jest zauważalnym problemem – 16% uczniów ma za sobą inicjację alkoholową. Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez

swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym¹⁸. Prawidłowe postawy rodzicielskie, a w szczególności brak przyzwolenia na picie napojów alkoholowych, przynajmniej do czasu osiągnięcia pełnoletności są istotnym czynnikiem chroniącym dzieci i młodzież przed piciem napojów alkoholowych. Jednakże w przypadku uczniów z Zduńskiej Woli można zauważyć zaburzenia działania tegoż czynnika.

- Badania wykazały, że problem palenia wyrobów tytoniowych również jest zauważalny wśród uczniów szkół podstawowych ze Zduńskiej Woli - do palenia papierosów choć raz w życiu przyznało się 25% uczniów, a 3% wskazuje, że pali regularnie.
- Wyniki badań wskazują, że uczniowie w Zduńskiej Woli nie przejawiają problemów związanych z przyjmowaniem narkotyków i dopalaczy, jednak 5% badanej grupy deklaruje, że przyjmowało takie substancje.
- Uczniowie w Zduńskiej Woli deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami i opiekunami. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne i problemowe.
- Problemem wśród młodych mieszkańców Zduńskiej Woli są przypadki agresji i przemocy, z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym. Tylko 42% uczniów deklaruje, że nigdy nie zdarzyło im się doświadczyć przemocy w szkole. Uczniowie przyznają, że padali ofiarą zarówno przemocy fizycznej – 30% (byli bici, szarpani lub kopani), jak i psychicznej – 38% (byli zastraszani lub przezywani).
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, Internetu i smartfonów przez uczniów. Duża część uczniów spędza przed komputerem i smartfonem od dwóch do trzech godzin dziennie. Są uczniowie, którzy deklarują, że spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed ekranem. W praktyce może to

---

¹⁸ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura- Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

oznaczają, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera i smartfonu są dla nich jedyną formą spędzania czasu.

Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych, oglądanie telewizji czy korzystanie z telefonu. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- 37% uczniów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy, takich jak: otrzymywanie wiadomości z obelgami, przezwiskami, szantażem lub groźbami, podszywanie się pod nich przez znajomych ze szkoły czy też włamania na konto na portalu społecznościowym. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Problem grania w gry hazardowe wśród uczniów z Zduńskiej Woli raczej nie występuje. Większość uczniów nie grała nigdy w gry na pieniądze (77%). Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

Nauczyciele

- Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi problemami występującymi w ich szkole są: uzależnienie od Internetu (82%), cyberprzemoc (73%) oraz agresja między uczniami (64%).
- Nauczyciele w 91% przyznali, że w ich środowisku szkolnym nie miały miejsca incydenty związane ze spożywaniem przez uczniów alkoholu oraz w 91% nie miały miejsca incydenty związane z przyjmowaniem narkotyków lub dopalaczy.

- 100% pedagogów szkół ze Zduńskiej Woli wskazuje, że ich zdaniem uczniowie są świadomi szkodliwości alkoholu. Również 100% nauczycieli uważa, iż uczniowie są świadomi szkodliwości narkotyków i dopalaczy.
- 100% badanych pedagogów szkół podstawowych ze Zduńskiej Woli deklaruje, że uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego, również 100% nauczycieli ocenia relacje między uczniami jako przyjazne i pozytywne.
- Wszyscy nauczyciele jednogłośnie stwierdzają, że w szkole, w której pracują podejmowane są działania profilaktycznych dotyczące uzależnień.

Rekomendowane działania dla środowiska szkolnego:

- **Organizacja spotkań, pogadanek, zajęć i warsztatów dla uczniów, które będą:**
  - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji,
  - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na życie,
  - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,
  - kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia,
- uczenie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu oraz będą miały na celu:
  - poznanie zasad ochrony danych osobowych w Internecie przez uczniów,
  - uczenie zasady stosowania ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci oraz postawy wzajemnego szacunku w Internecie,
  - kształtowanie w młodych ludziach czujności w stosunku do innych szczególnie nieznajomych,
  - dostarczenie uczniom wiedzy dotyczącej zarówno korzyści, jak i zagrożeń płynących z użytkowania Internetu,
  - kształtowanie postaw uczniów sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z czasem i doborem treści programów komputerowych oraz Internetu,
  - podnoszenie świadomości uczniów dotyczących ograniczeń prawnych wynikających z korzystania z sieci,
  - ukazanie wpływu hazardu na funkcjonowanie młodego człowieka,
  - poznanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
  - poznanie wpływu jaki ma na życie hazard,
  - pokazanie jak budować pozytywny obraz samego siebie.

- **Poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte w tematyce:**
  - ✓ Przyczyn wchodzenia w uzależnienie, charakterystyki substancji psychoaktywnych.
  - ✓ Wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień.
  - ✓ Ukazania znaczenia i oczekiwanych skutków programów profilaktycznych.
  - ✓ Sposobów wyjścia z uzależnienia.
  - ✓ Ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem.
  - ✓ Przedstawienie mechanizmu i konsekwencji uzależnienia.
  - ✓ Zwrócenie uwagi na różne formy uzależnienia.
  - ✓ Przekazanie rzetelnej i dokładnej wiedzy o specyfice czynności uzależniających oraz ich wpływie na organizm i psychikę młodych ludzi.
  - ✓ Omówienie poszczególnych uzależnień behawioralnych tj. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm i uzależnienie od hazardu, gier, zakładów, seksu.
  - ✓ Omówienie: ZUI – Zespół Uzależnienia do Internetu, wpływ komputera i Internetu na młodego człowieka, rodzaje aktywności dzieci i młodzieży w sieci, zalety korzystania z Internetu.
  - ✓ Najpopularniejsze zagrożenia Internetu.
  - ✓ Jak chronić własne dziecko – poradnik dla wychowawców klas i nauczycieli, sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami w sieci.
  - ✓ Nowe zagrożenia m.in: sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci, cyberprzemoc, era informacji i manipulacji medialnej, kampanie społeczne dotyczące zagrożeń związanych z Internetem.
  - ✓ Programy pozwalające kontrolować dostęp dzieci do komputera i Internetu.